HEINRICH HEINE

ŞARKILAR KİTABI

Çeviren : VASFİ MAHİR KOCATÜRK

HEINRICH HEINE

ŞARKILAR KİTABI

AŞK VE ISTIRAP ŞİİRLERİ

BUCH DER LIEDER ADLI KİTAPTAN SEÇİLMİŞ EN GÜZEL ŞİİRLER

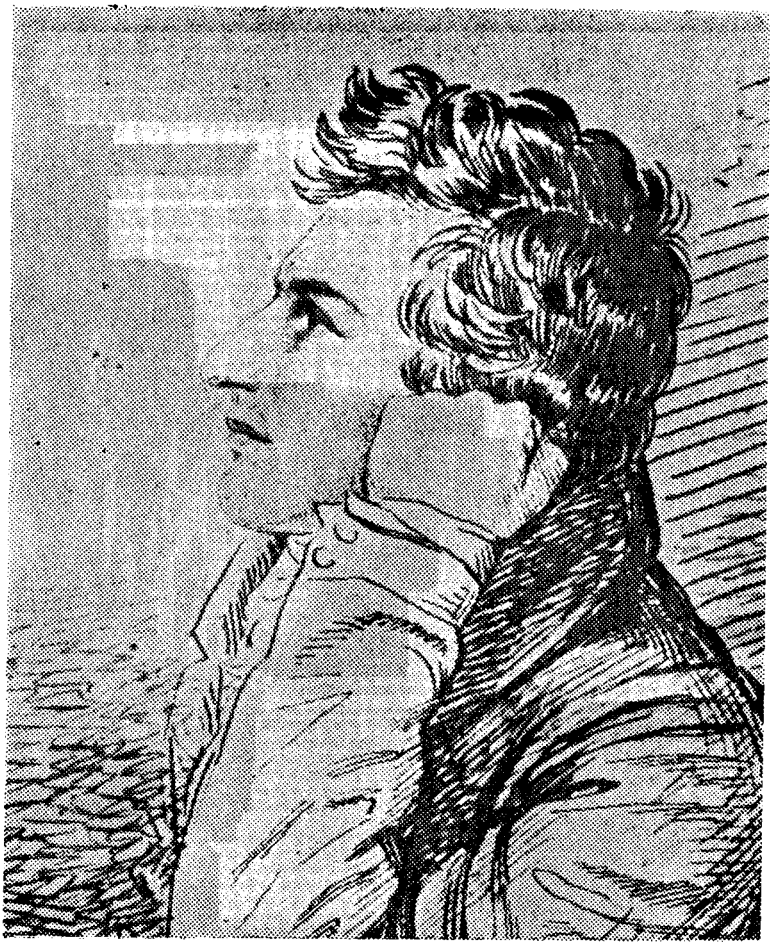
Almancadan Çeviren :
Vasfi Mahir KOCATÜRK

EDEBİYAT YAYINEVİ
Denizciler Caddesi 58/C
ANKARA

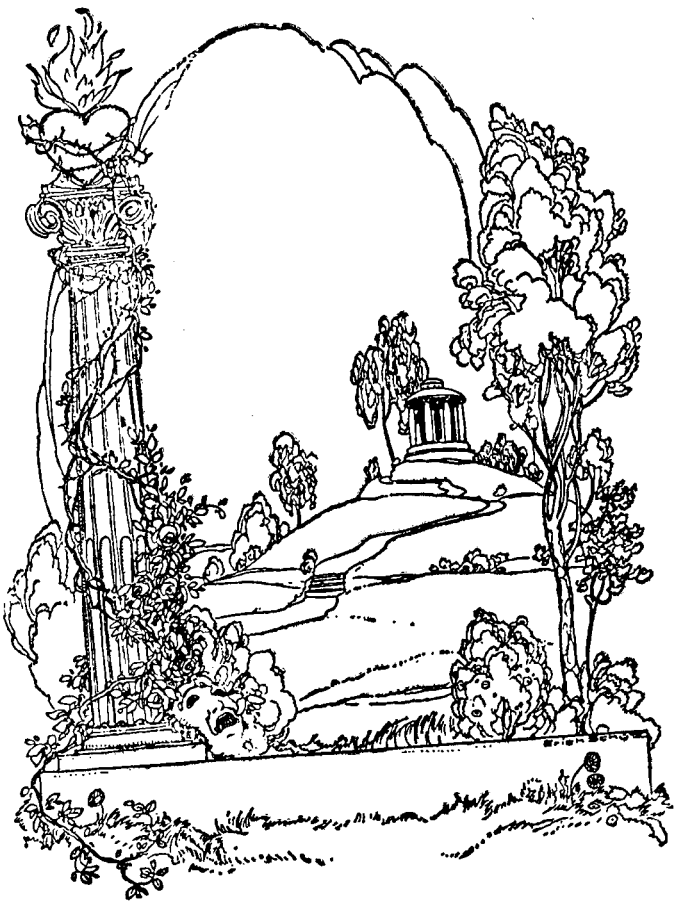
Birinci Basım 1948

İkinci Basım 1966

Heinrich Heine, Alman şairi. 1799 da Dusseldorf'ta doğdu. 1856 da Paris'te öldü. Anası babası Yahudi idi. Tam mânasıyla hür bir Alman gençliği yaratmak için edebî, siyasî inkılâpçı yazılar yazdı. Hem ıstırap hem de istihza dolu aşk şiirleri çok yeni ve çok büyük bir tesir yaptı. Halk şiirlerinden ilham alarak birçok şarkılar yazdı. Bunlar hemen bütün Almanlar tarafından ezberlendi. Sade güzel bir dille fevkalâde lirik fakat acı ve iğneli şiirler yazan Hayne Alman romantiklerinin en büyüğüdür. **Şarkılar Kitabı** adlı eseri en güzel yazılarını ihtiva etmektedir.

Gençlik Istırapları

(1817 - 1821)

RÜYA SAHNELERİ

1

Vaktiyle çılgın sevgiler, güzel saçlar, mersin ve rezede ağaçları rüyama girdi, tatlı dudaklar ve acı sözler, hazin âhenkli hazin şarkılar...

Bu rüyalar çoktan soldu ve rüzgâra karıştı, hayalimin en sevgilisini yel aldı gitti! Bana yalnız o zamanlar çılgın bir ateşle mısralara döktüğüm şeyler kaldı.

Sen kaldın, ey öksüz şarkı! Artık sen de git! Çoktanberi gözümden uzaklaşan o hayali ara ve eğer bulursan ona benden selâm söyle...

Uçan gölgelere uçan bir nefes yolluyorum.

2

Tüylerimi ürperten garip bir rüya bana haz ve dehşet verdi. Bir sürü korkunç hayaller hâlâ gözümün önüne geliyor ve kalbim çılgıncasına çarpıyor.

Fevkalâde güzel bir bahçe... Orada zevkle dolaşmak istiyorum; birçok güzel çiçekler bana bakıyor, kalbim sevinçle dolu.

Küçük kuşlar şen sevgi melodileriyle cıvıldaşıyor; altında halelenmiş kızıl bir güneş renk renk çiçekler üzerine neş'eli ışıklar saçıyor.

Otlardan güzel kokular yükseliyor, tatlı ve okşayıcı meltemler esiyor; her şey pırıldıyor, her şey gülüyor ve bana güzelliğini dostça açıyor.

Çiçekli çayırlar arasında berrak bir mermer çeşme var; orada güzel bir kız görüyorum: Gayretle beyaz bir elbise yıkıyor.

Tatlı gözleri, sevimli yanakları, dalgalı sarı saçlarıyle bir azize portresi; yüzüne bakmca kendisini çok yabancı, aynı zamanda çok tanıdık gibi görüyorum.

Acele acele çamaşır yıkayan bu güzel kız çok garip bir şarkı mırıldanıyor :

Ak, ak benim güzel suyum,
Ve keteni temiz yıka!

Yürüyerek yanına yaklaşıyor ve fısıldıyorum :

— Oh, söyle bana, güzel ve tatlı kız, bu beyaz elbiseyi kimin için yıkıyorsun?

Hemen cevap veriyor :

— Çabuk hazırlan, senin kefenini yıkıyorum...

Ve bunu söyler söylemez bütün sahne köpük gibi eriyip kayboluyor.

Birdenbire, büyülenmiş gibi, kendimi karanlık ve vahşi bir ormanda buluyorum. Ağaçlar göğe doğru uzanıyor; ben şaşırıp kalıyor, dalıyor ve düşünüyorum.

Fakat, dinleyin! Bu ağır sadalar ne? Uzaktan gelen balta vuruşları gibi aksediyor; çalılıklar ve ağaçlıklar arasmdan çabuk çabuk ilerliyorum ve açıklık bir yere geliyorum.

Yeşil mesafeler ortasında bilyük bir meşe yükseliyor; ve, bakınız! Demin gördüğüm garip kız balta ile meşenin gövdesine vuruyor.

Muntazaman durarak üstüste vuruyor ve baltayı sallıyarak bir şarkı mırıldanıyor :

Parlak demir, parlak demir,
Çabuk bir tahta sandık yap!

Yürüyerek ona yaklaşıyor ve fısıldıyorum :

— Söyle bana, güzel ve tatlı kız, bu meşeden sandığı kimin için yapıyorsun?

Hemen cevap veriyor :

— Zaman azdır, senin tabutunu yapıyorum...

Ve bunu söyler söylemez bütün sahne köpük gibi eriyor.

Etrafımda herşey soluyor, çekiliyor, çıplak ve sonsuz kırlar ortasında kalıyorum. Buraya nasıl düştüğümü bilemiyorum ve bütün vücudüm titriyor.

Artık başıboş dolaşmağa başlıyorum, beyaz bir şey gözüme ilişiyor; ona doğru ilerliyorum, koşuyor ve duruyorum... ve işte! Güzel kız karşıma çıkıyor.

Beyaz kız geniş bir düzlükte duruyor ve kürekle toprağı derin derin kazıyor. Okadar güzel, fakat okadar korkunç ki kendisine zorla bakabiliyorum.

Acele acele iş gören güzel kız çok garip bir şarkı mırıldanıyor :

Keskin ve geniş küreğim,
Çukuru derin, geniş kaz!

İlerliyerek ona doğru yaklaşıyorum ve fısıldıyorum :

— Söyle bana, ey güzel ve tatlı kız, burada bu çukur ne oluyor?

Hemen söylüyor :

— Sus, sana serin bir mezar kazdım!

Ve, güzel kız bu sözü söyler söylemez, çukur genişliyerek açılıyor, içine baktığım zaman soğuk bir ürperiş bütün vücudümü sarıyor; karanlık mezar içine atılıyorum... Ve uyanıyorum.

5

Çılgın kanımı böyle dalgalandıran ve çoşturan nedir? Bu vahşi ateşle kalbimi hangi şey alevlendiriyor? Kanım kaynıyor, köpürüyor, kabarıyor ve hırçın bir ateş içimi parçalıyor.

Kanım çılgın, kabarıyor ve köpürüyor, çünkü kötü bir rüya gördüm; kara gece gelerek beni soluk soluğa bir yere götürdü.

Gece beni aydınlık bir eve götürdü, orada saz sesleri, gürültüler, fısıltılar, meşale parıltıları ve mum ışıkları vardı: salona geldim ve içeri girdim.

Neş'eli bir düğün ziyafeti; dâvetliler sofraya oturuyorlar. Gelin ile güveye baktığım zaman... Ah, Istırap! Gelin benim sevgilim.

Gelin benim güzel sevgilimdi, güvey yabancı bir adam; tam gelin koltuğunun arkasında ayakta duruyor ve hiç sesini çıkarmıyor.

Müzik gürlemeğe başladı... Ben sakin, olduğum yerde kaldım; sevinç sesleri içimi kederle doldurdu. Gelin yüksek bir saadet içinde bakıyor, güvey onun ellerini sıkıyordu.

Güvey gelinin kadehini doldurdu, üzerinden bir yudum aldı ve nazik bir tavırla ona uzattı; gelin gülerek teşekkür etti... Ah, ıstırap! İçtikleri benim kızıl kanımdı.

Gelin güzel bir elma aldı ve güveye uzattı. Güvey bıçağı alarak kesmeğe başladı... Ah, ıstırap! Bu benim kalbimdi.

Tatlı tatlı bakışıyorlar, uzun uzun bakışıyorlar, güvey cesaretle geline sarılıyor ve al yanaklarından öpüyor... Ah, ıstırap! Beni soğuk ölüm öpüyor.

Dilim ağzımın içinde kurşun gibi oluyor, hiçbir kelimecik söyliyemiyorum. Bu sırada müzik yeniden çalıyor, dans başlıyor; süslü gelin güvey çifti dans ediyor.

Ben ölü gibi sakin dururken dansedenler neş'e ile etrafımda uçuşuyor... Güvey yavaşça bir şey söylüyor, gelin kızarıyor fakat darılmıyor.

ŞARKILAR

1

Sabahleyin yataktan kalkarak sorarım :

— İnce sevgilim acaba bugün gelir mi?

Akşam yere yıkılır ve sızlanırım :

— Gene bugün de gelmedi.

Gece ıstırap içinde uykusuz ve gözlerim açık yatarım; gündüzün rüyalı ve yarı uyku içinde sendelerim.

5

Istıraplarımın güzel beşiği, sakin günlerimin güzel mezarı, güzel şehir, senden ayrılıyorum... Sana Allahaısmarladık diyorum.

Allahaısmarladık, ey aziz sevgilimin üzerinden geçtiği kutsal eşik; Allahaısmarladık, ey onu ilk defa gördüğüm tanrısal yer.

Ey kalbimin güzel sultanı, ne olurdu, seni hiç görmemiş olsaydım! Hiçbir zaman bugünkü gibi bedbaht olmazdım.

Ben hiçbir zaman senin gönlüne girmek istemedim, hiçbir zaman senden sevgi dilemedim; yalnızca senin ha-

vasını teneffüs ettiğin yerde sakin bir hayat geçirmek istedim.

Fakat, beni buradan uzaklaştıran da sesin, dudakların acı sözler söylüyor; çılgınlık aklımı karıştırıyor, kalbim hasta ve yaralı.

Bitkin vücudumla bir yolcu değneğine dayanarak kendimi uzaklara doğru sürüklüyorum... Uzaklarda yorgun başımı koyacağım serin bir mezara kadar...

7

Dağlar ve kasabalar, Rhein'ın berrak aynasında ışıldıyor ve beni götüren küçük gemi güneş ışığının pırıltıları içinde neş'eyle ilerliyor.

Kırışarak hareket eden altın dalgaların oyununa sakin sakin bakıyorum; içimde derinlerde sakladığım duygular yavaş yavaş uyanıyor.

Irmağın parlaklığı dost selâmlariyle ve vaidkâr bakışlarla beni kendine çekiyor; fakat ben onu tanıyorum: Yüzü böyle güler, içinde gece ve ölüm saklıdır.

Yüzündeki gülüşler ve içindeki hiyanetlerle, ey nehir, sen benim sevgilimin tasvirisin! O da böyle dostça bakmasını, içten ve tatlı gülmesini bilir.

8

Önceden bütün irademi kaybedecek oldum ve zannettim ki buna hiç dayanamıyacağım; fakat dayandım... Yalnız, nasıl?.... Orasını bana sormayın!

ROMANSLAR

2

Vadiden ağır ve mahzun nal sesleriyle bir atlı geliyor :

— Ah! acaba şimdi rahatça sevgilimin kucağına mı, yoksa karanlık mezara mı gidiyorum?

Dağın sesi cevap veriyor :

— Karanlık mezara!

Süvari biraz daha ilerliyor ve içini çekerek inildiyor :

— Böyle genç yaşımda demek mezara gidiyorum... Pekâla, mezar rahattır!

Ses cevap veriyor :

— Mezar rahattır!

Atlının kederli yanağından bir damla gözyaşı yuvarlanıyor :

— Demek bana yalnız mezarda rahat var... O halde yaşasın mezar!

Ses derin derin tekrarlıyor :

— Yaşasın mezar!

3

İki Kardeş

Yukarda, dağın tepesinde gecenin içine gömülmüş bir şato yükseliyor; fakat vadide şimşekler çakıyor, parlak kılıçlar çılgıncasına çarpışıyor.

Orada hiddetten ateş kesilerek kızgın bir çarpışmaya girişenler iki kardeştirler. Ellerinde kılıçlarla bu kardeşler birbirlerinden ne istiyorlar?

Kontes Laura'nın gözlerindeki kıvılcımlar bu kardeş kavgasını ateşledi. Her ikisinin de kalbi bu asil, güzel kız için yanıyor.

Fakat acaba onun kalbi bunlardan hangisine meyletdiyor? Hiç kimse bunu kestiremez... Ey kılıç sıyrıl, sen karar ver!

İşte, yılmaz bir cesaretle çarpışıyorlar, vuruş vuruş üstüne iniyor. Kendinizi koruyun, ey çılgın kılıçlar, gece kötü kuruntular saklıyor.

Vay size, vay size, kanlı kardeşler! Vay sana! vay sana, ey kanlı vadi! Çarpışanlar kılıçlarını birbirlerine sapladılar, her ikisi de yere yuvarlandı.

Çok asırlar geldi geçti, çok nesiller yaşadı ve öldü; ıssız şato dağın başından gamlı bir gözle bakıyor.

Fakat geceleyin vadinin içinden esrarlı ve garip sesler geliyor; ve saat oniki olduğu zaman iki kardeş orada çarpışıyor.

4

Zavallı Peter

I

Hans ile Grete yüksek sevinç sesleri içinde konuşarak dansediyorlar. Peter sakin ve sessiz duruyor, solgun yüzü kireç gibi.

Hans ile Grete gelin ve güveydirler, süslü düğün urbaları içinde pırıltılar saçıyorlar. Zavallı Peter her günkü elbiselerini giymiş, tırnağını kemiriyor.

Zavallı Peter, ortada dönen çifte mahzun mahzun bakarak kendi kendine yavaşça söyleniyor :

— Ah! eğer iyi düşünceli bir adam olmasaydım mutlaka kendime bir fenalık yapardım.

II

İçimde öyle bir acı var ki bağrımı parçalıyacak oluyor; ve nerede dursam, nereye gitsem oradan beni sürmek istiyor.

Sanki Grete bu acıyı iyileştirecekmiş gibi hep ona doğru sürükleniyorum; fakat onu gözlerimin içinde görür görmez oradan da kaçmak istiyorum.

Dağların başına çıkarak oralarda yalnız kalıyorum; ve böyle yerlerde bulunduğum zaman sessizce oturup ağlıyorum.

III

Zavallı Peter, ürkek ve ölü gibi soluk, ağır adımlarla sendeliyerek ilerliyor. Yoldan geçenler onu gördükleri zaman, oldukları yerde durup bakıyorlar.

Kızlar birbirlerinin kulağına fısıldıyorlar :

— Sanki mezardan çıkmış!

Ah hayır, sevgili genç kızlar, mezara daha yeni girecek.

O hazinesini kaybetti, onun için mezar en iyi yerdir, son hesap günü gelinceye kadar en iyi orada yatabilir ve uyuyabilir.

6

Kumbaracılar

Rusyada esir olan iki kumbaracı, Fransaya dönüyordu. Alman toprağına geldikleri zaman başlarını önlerine eğdiler.

Orada şu kara haberi duymuştular : Fransa kaybetmiş, büyük ordu mağlup olmuş ve dağılmış... ve İmparator... İmparator esir edilmiş.

İki kumbaracı bu acıklı haber karşısında ağlaştılar. Biri şöyle dedi:

— Bilsen içim nasıl yanıyor, eski yaram nasıl yeniden kanıyor!

Öbürü cevap verdi :

— Artık işimiz bitti, ben de seninle beraber öleceğim, fakat evde çoluk çocuk var, bensiz mahvolurlar.

— Gözümde ne çoluk var ne çocuk, ben daha ilerilerini düşünüyorum; eğer aç kalırlarsa bırak dilensinler... Benim İmparatorum, benim İmparatorum esir oldu!

Kardeşim, benim bir ricamı yerine getir : Eğer şimdi ölecek olursam nâşımı Fransaya götür ve beni Fransa toprağına göm!

Kızıl kordelâlı şeref nişanımı göğsümün üzerine koy; tüfeğimi elime ver ve kılıcımı belime tak.

Bir gün gelip te top gürleyişlerini ve kişniyen atların nal seslerini duyuncaya kadar mezarda böyle yatmak ve bir nöbetçi gibi etrafı dinlemek istiyorum.

Mezarım üzerinde imparatorun at sürdüğü ve kılıçlar çarpışıp şimşekler çaktığı zaman silâhlı olarak mezardan çıkacak... ve İmparatorumu, İmparatorumu koruyacağım.

9

Don Ramiro

— Donna Klara! Yıllardanberi çoşkun bir aşkla sevdiğim Donna Klara! Beni mahvetmeğe karar verdin... Ve acımadan karar verdin.

Donna Klara! Donna Klara! Hayat tatlı bir nimettir! Fakat toprağın altındaki soğuk ve karanlık mezar müthiştir.

Donna Klara! Sevin : Yarın Fernando mihrap önünde güvey sıfatiyle seni selâmlıyacak.. Beni düğüne çağıracak mısın?

— Don Ramiro! Don Ramiro! Sözlerin acı geliyor, üstümüzde benim irademle eğlenen yıldızların hükmünden daha acı.

Don Ramiro! Don Ramiro! Boş kederleri üzerinden at; dünyada daha pek çok güzel kızlar var, ne yapalım, Tanrı bizi ayırdı.

Don Ramiro! Sen ki cesaretinle o kadar çok faslıları mağlûp ettin, şimdi de kendine galebe çal... Yarın düğünüme gel.

— Donna Klara! Donna Klara! Peki, söz veriyorum ve geleceğim! Seninle dansedeceğim... Allah rahatlık versin, yarın geliyorum.

Pencere kapandı. Don Ramiro içini çekerek aşağıda kaldı, taş kesilmiş gibi uzun zaman durdu; nihayet karanlıklar içinde kayboldu...

Ve nihayet, uzun çarpışmalardan sonra, gece ortalıktan kayboldu ve gün doğdu; Toledo türlü renkte çiçeklerle dolu bir bahçe gibi göründü.

Yüksek binalar ve saraylar berrak güneş ışıkları içinde pırıldıyor; ve yüksek kilise kubbeleri altın yaldızlara boyanıyor.

Çanlardan çıkan bayram sesleri bir arı kümesi gibi vızıldıyarak etrafa yayılıyor, huşu içindeki mabetlerden sevimli ilâhiler yükseliyor.

İşte, ilerde dalgalı ve kalabalık, renk renk bir halk kütlesi çarşı kilisesinden çıkıyor. Parlak şövalyeler, süslü kadınlar, uşaklar, bayram kıyafetleri içinde pırıldıyor, gür çan sesleri org nağmelerine karışarak göklere çıkıyor.

Ve saygı ile açılan halk arasında süslenmiş genç gelin ve güvey ilerliyor. Donna Klara, Don Fernando.

Kalabalık, güvey konağının kapısına kadar uzanıyor, orada eski âdetlere göre tantanalı bir düğün şenliği başlıyor.

At oyunları ve masa eğlenceleri büyük bir sevinçle birbirini takip ediyor, eğlence içinde saatler çabuk geçiyor ve gece oluyor.

Düğün davetlileri dansetmek için salonda toplanı-

yorlar, renk renk süslü elbiseleri lâmbaların ışıkları altında kıvılcım saçıyor.

Gelin ve güvey yüksek koltuklara oturuyorlar, Donna Klara ile Don Fernando tatlı tatlı konuşuyorlar.

Salonda süslü ve neş'eli insan dalgaları pavka âhenkleri ve trompet akisleri içinde gidip geliyor.

— Fakat, ey güzel sultanım, bakışların niçin ilerde salonun köşesine takılıyor?

— Don Fernando, oradaki siyah mantolu adamı görmüyor musun?

Şövalye şefkatle gülünsüyor :

— Ah! orada bir gölgeden başka bir şey yok.

Fakat gölge yaklaşıyor, bu mantolu bir adam; Klara Don Ramiroyu hemen tanıyarak ateş içinde onu selâmlıyor.

Dans başlamıştır, oynayanlar valsin çoşkun çemberi içinde dönüyorlar ve düşeme çınlıyarak sarsılıyor.

— Don Ramiro, seninle gerçekten dansetmek istiyorum, fakat bu siyah gece mantosu içinde gelmemeliydin!

Ramiro sert ve nursuz gözlerle güzel kıza bakıyor ve onu koliyle sararak kasvetli bir sesle cevap veriyor :

— Sen bana gel demedin miydi?

Ve iki danscı, dansedenlerin kalabalığı içine karışıyorlar; pavkaların yüksek sesi çınlıyor ve trompetler gürüldüyor.

Klara içinden titriyerek fısıldıyor :

— Fakat yanakların kireç gibi beyaz!

Ramironun sesi ağır bir şekilde aksediyor :

— Sen bana gel dedin!

Salonda akan kalabalık arasında mumların ışığı göz kırpıyor; pavka sesleri çınlıyor ve trompetler gürüldüyor.

Klara dehşetle titriyerek fısıldıyor :

— Fakat senin ellerin buz gibi!

— Sen bana gel dedindi!

Ve kalabalık içinde ilerliyorlar.

— Bırak beni, bırak beni! Don Ramiro! Nefesin ölüm kokuyor!

Meş'um sözler gene tekrarlanıyor :

— Sen bana gel dedin ya!...

Salon dumanlar içinde parlıyor ve kemanlar haz içinde aksediyor; bir büyülü harekete tutulmuş gibi salonda herkes çılgıncasına dönüyor.

Kalabalık içinde daimî bir inilti var :

— Bırak beni, bırak beni! Don Ramiro!

Don Ramiro boyuna tekrarlıyor :

— Sen bana gel dedin!

Klara yüksek sesle bağırıyor :

— Öyleyse şimdi de Allah aşkına git!

Ve bu söz söylenir söylenmez Ramiro kayboluyor.

Klara donup kalıyor ve yüzünde ölüm okunuyor, soğuktan titriyor, etrafını gece karanlığı sarıyor; baygınlık güzel yüzünü karanlıklar içine atıyor.

Nihayet dumanlı uykusu dağılıyor ve kirpikleri aralanıyor; fakat hayret, güzel gözlerini yeniden kapatmak istiyor.

Zira dans başladığmdanberi yerinden hiç ayrılmamıştı. Halâ da güveyin yanında oturuyor ve şövalye merakla soruyor :

— Yüzün niçin böyle soluyor? Gözlerin neden bu kadar dumanlı?

Klara kekeliyor :

— Ramiro?...

Ve dehşet dilini tutuyor.

Fakat şimdi güveyin alnı derin ve soğuk çizgilerle kırışıyor :

— Sevgilim, bu kanlı vak'ayı fazla sorma; Ramiro bugün öğle vakti öldü.

12

Pencerede

Solgun Heinrich evin önünden geçiyordu, güzel Hedwig pencerede idi. Yarım sesle şöyle dedi :

— Tanrı beni korusun, aşağıdan geçen bir hayalet gibi solgun bakıyor.

Aşağıdaki, bitkin bakışlı gözlerini Hedwig'in penceresine çevirdi. Güzel Hedwig bunun bir aşk ıstırabı olduğunu anladı, o da hayalet gibi solgun oldu.

Şimdi güzel Hedwig hergün sevgi kederiyle pencereden bakıyor. Fakat her gece ortalıkta hayaletlerin dolaştığı zaman gelince hemen Heinrich'in kollarına düşüyor.

13

Yaralı Şövalye

Hazin ve ağır eski bir masal biliyorum : Bir şövalye sevgiyle yaralanmış yatıyor, fakat sevgilisi ona hiyanet ediyor.

Bu vefasızlığından dolayı kalbinin en sevgilisini terketmesi ve kalbinde böyle bir ıstırap taşımayı alçaklık sayması lâzım.

Zevk ve sefahete dalarak şövalyelere meydan okuyor :

— Sevgilime kim leke kondurursa, benimle çarpışmağa hazır olsun!

Herkes susuyor, fakat kendi ıstırabı durmuyor. O zaman mızrağını çevirerek şikâyet eden kalbine saplıyor.

15

Nedamet Şarkısı

Herr Uhich yeşil ormanda atla gidiyor, yapraklar hazla hışırdıyor. Ağaç dalları arasından güzel bir kız çehresinin baktığını görüyor :

Genç asılzâde şöyle diyor :

— Bu parlak ve güzel yüzü tanıyorum, kalabalık-

ta ve tenhada her zaman etrafımda dolaşıyor, ve beni meftun ediyor.

Dudakları iki küçük gül ki sevimli ve taze; fakat arasından çok kere kötü düşüncelerle dolu çirkin acı sözler çıkıyor. Bunun için bu küçük ağız, tıpkı loş yapraklıkları arasında hain yılanların ıslık çaldığı güzel gül çalılıklarına benzer.

O tapılacak yanaklar arasındaki fevkalâde sevimli çukur bir mezardır ki çılgın arzular beni oraya doğru itiyor.

Orada güzel bir baştan sarkan güzel bir saç buklesi görüyorum : Bu, o hainin, beni bağladığı büyülü bir ağdır.

Ve o durgun sular gibi berrak, mavi gözler ki onları göklerin kapısı sanıyorum, fakat onlar da Cehennemin kapısı imiş...

Herr Ulrich ormanda ilerliyor, yapraklar ürpertici bir şekilde hışırdıyor. Şövalye uzaktan çok solgun ve çok kederli ikinci bir çehre görüyor.

Genç asılzâde söylüyor :

— Oh anne, beni şefkatle sevdiğin halde hayatını kötü sözler ve hareketlerle acı bir şekilde kederlendirdiğim anne! Ah, ne olurdu! Yaşlı gözlerini ıstırabımın ateşiyle kurutabilsem! Ve solgun yanaklarını kalbimden akan kanla kızartabilseydim!...

Ve herr Ulrich daha ilerliyor, orman kararmağa başlıyor, birçok garip sesler yükseliyor, akşam rüzgârları fısıldaşıyor.

Genç sözlerinin birçok yankılar yaparak çınladığını

duyuyor. Bunlar alaycı orman kuşlarının cıvıldaşarak yüksek sesle söyledikleri şarkılardır :

Herr Ulrich güzel bir şarkı söylüyor, güzel nedamet şarkısı... Ve bu şarkıyı söyleyip bitirince yeniden söylemeğe başlıyor.

18

Paderborn Kırlarında Konuşma

— Violonsel ve keman ihtizazları gibi uzaktan gelen sesleri duyuyor musun? Şüphesiz ilerde birçok güzeller kanatlanmış rondlar halinde dansediyorlar.

— A! Dostum, buna yamlmak derler, hiçbir keman sesi duymuyorum, yalnız domuzların homurdandıklarını ve yavrularının bağırıştıklarını işitiyorum.

Av borularımn çalındığını duymuyor musun? Avcılar av neş'esiyle çoşuyorlar, masum kuzuların otladığım, çobanların kaval çaldıklarını görüyorum.

— Ah! Dostum, senin duyduğun av borusu ve kaval değil; yalnız, domuz çobanımn geldiğini görüyorum : Domuzlarını ağıllarına götürüyor.

— Tatlı yarış türkülerine benziyen şu uzak şarkıları duymuyor musun? Melekler kanat çırparak bu güzel çınlayışları alkışlıyorlar.

— Ah! Azizim oradan gelen bu güzel çmlayışlar yarış türküleri değil. Kaz güden çobanlar şarkı söyliyerek kazlarını getiriyorlar.

— Şu fevkalâde tatlı ve berrak çan seslerini duymuyor musun? Dindar yolcular huşu içinde köy kilisesine doğru ilerliyorlar.

— A! dostum, bunlar eğilmiş başlariyle loş ahırlarına giden öküzlerin ve ineklerin çıngırakları...

— Örtülerin dalgalandığını, hafif işaretleri görmüyor musun? Orada bakışları kederle ıslanan sevgilinin durduğunu görüyorum.

— A! dostum, orada ormanlar kadınından Liese'den başka kimsenin işaret ettiğini görmüyorum; yalnız o, solgun ve cılız, koltuk değneklerine dayanarak çayıra doğru ilerliyor.

— Peki, dostum, o halde benim esrarlı suallerime gülebilirsin! Fakat içimde kuvvetle yaşıyanlara da illüziyon diyebilecek misin?

Lirik İntermezzo

(1822 - 1823)

Prolog

Vaktiyle, çukurlaşmış, solgun yanaklı, sakin ve kederli bir şövalye vardı; hazin hulyalar içinde sendeliyerek dolaşırdı. Okadar dalgın, okadar kaba, okadar beceriksizdi ki, geçtiği yerlerde çiçekler ve kızlar etrafında dudak bükerek gülüşürlerdi.

İnsanlardan çekinir, ekseriya evde kasvetli bir köşede otururdu. Orada hasretle kollarını açar, hiçbir kelimecik söylemezdi. Fakat gece yarısı olunca garip bir şarkı ve çınlayış başladı... Kapının çalındığını duydu.

Sevgilisi dalga köpükleri gibi beyaz elbisesinin hışırtıları içinde kapıdan içeri girdi: Bir küçük gül gibi parlak ve güzeldi, şık tül örtülerle süslenmişti. Sarı saçları ince endamı etrafında dalgalamıyor, gözleri tatlı bir kuvvetle bakıyordu... Birbirlerinin kollarına düştüler.

Şövalye onu sevgi ile kucakladı, şimdi o duygusuz ateş içinde idi. Solgunun yüzü kanlandı, dalgın hulyasından uyandı, çekingen gittikçe serbest ve daha serbest oldu. Fakat kadın şövalyeye kötü bir muziplik yaptı : Beyaz elmaslı tülü ile yavaşça onun başını örttü.

Şövalye ansızın billûr bir su sarayı içinde kendini büyülenmiş buldu. Şaşıp kaldı, pırıltılar ve ışıklar içinde gözleri kamaştı.

Fakat deniz perisi onu sevgiyle kucağında tuttu, şövalye güvey olmuştu, deniz perisi de gelindi ve kızlar kitara çalıyorlardı.

Çalıyorlar ve çok güzel türküler söyliyerek dansa kalkıyorlardı; aklı başından giden şövalye sevgiliye daha çok sarılıyordu...

O sırada birdenbire ışıklar söndü, şövalye yeniden evinde küçük ve mahzun şair odasında oturuyordu.

1

Güzel Mayıs ayında, bütün tomurcuklar açıldığı zaman benim kalbime de sevgi doğdu.

Güzel Mayıs ayında, bütün kuşlar ötüşürken ben de ona arzularımı ve hasretlerimi söyledim.

2

Gözyaşlarımdan birçok parlak çiçekler doğdu ve ahlarım bir bülbül korosu oldu.

Eğer beni seversen, yavrucuğum, bütün bu çiçekleri sana hediye edeceğim ve bülbülün şarkısı pencerenin önünde çınlıyacak.

3

Bir zamanlar gülü, zambağı, güvercini, güneşi bir aşk heceyaniyle sevmiştim. Onları artık sevmiyorum. Yalnız o küçüğü, o inceyi, o berrağı, o biriciği seviyorum; tek başına bütün sevgililerin kaynağı olan o, hem gül, hem zambak, hem güvercin, hem de güneştir.

4

Eğer senin gözlerine bakarsam bütün acılarım ve ıstıraplarım kaybolur; ve eğer ağzını öpersem kendimi tamaminyle iyileşmiş bulurum.

Eğer senin göğsüne yaslamrsam sanki göklerin bütün saadeti üzerime yağar; ve eğer "seni seviyorum" dersen acı acı ağlarım.

5

O güzel ve sevgili yüzünü geçende rüyada gördüm: Çok tatlı ve melek gibi, fakat ayni zamanda çok solgun, kederle solgun.

Yalnız dudaklar kıpkızıl; fakat onları da nerdeyse ölüm öperek solduracak. Ve o saf gözlerden çıkan semavî ışık sönmek üzere.

6

Yanağını benim yanağıma daya, gözyaşlarımız birbirine karışarak aksın; ve kalbini benim kalbimin üzerine bastır, ateşli yüreklerimiz birlikte çarpsın.

Gözyaşlarımızın ırmağı bu büyük ateş üzerine aktığı ve benim kolum seni kuvvetle sardığı zaman... ben sevgi hazzından öleyim.

7

Ruhumu zambağın keisine batırmak istiyorum; zambak inildiyerek sevgilim için bir şarkı fısıldıyacaktır.

Bu şarkı, vaktiyle harikulâde tatlı bir saatte onun bana ağzından verdiği öpücük gibi ürpertecek ve titretecektir.

8

Gökte yıldızlar binlerce yıldanberi hareketsiz duruyor ve hasretle birbirlerine bakıyorlar.

Okadar zengin ve okadar güzel bir dille konuşuyorlar ki hiçbir filolog bunu anlıyamıyor.

Fakat ben o dili öğrendim ve unutmuyorum; onu kalbimin en çok sevdiği yüzden okudum.

9

Sevgilim, seni türkünün kanatları üzerinde uzaklara götüreyim, Ganj kıyılarına doğru uzaklara: orada yerlerin en güzelini biliyorum.

Orada sakin ay ışığı içinde kızıl çiçekli bir bahçe uzanıyor; lotus çiçekleri sevgili kardeşlerini bekliyorlar.

Menekşeler gülüşerek konuşuyor ve yıldızlara doğru bakıyorlar; güller birbirlerinin kulaklarına kokulu hikâyeler söylüyorlar.

Saf ve zeki ceylânlar sıçrıyarak geliyor ve etrafı gözlüyorlar; uzaklarda kutsal ırmağın suları çağıldıyor.

Orada hurma ağaçları altında uzanarak aşkı ve sükûnu içelim ve mesut hülyalara dalalım.

10

Lotus çiçeği güneşin parlak ışıklarından kaçıyor ve eğilmiş başiyle hülyaya dalarak geceyi bekliyor.

Sevgilisi olan ay onu ışığı ile uyandırıyor ve dostça yüzünü açıyor.

Çiçek açılıyor, canlanıyor ve parıldıyor, ve sessizce doğrularak yükseliyor; aşkla ve aşk acısiyle kokularını yayıyor, ağlıyor ve ürperiyor.

11

Rhein'da bu güzel ırmağın suları içinde, büyük ve kutsal Kolonya kocaman kilise kubbesiyle akisler ışıldatıyor.

Kubbede yaldızlı meşin üzerine yapılmış bir portre görünüyor; bu çehre benim hayatımın çölü üzerine ne dostluk ışıkları saçtı.

Aziz Meryemimizin etrafında çiçekler ve melekler uçuşuyor; gözleri, dudakları ve yanacıkları tıpkı sevgiliminkilerine benziyor.

12

Sen beni seviyor musun, sen beni seviyor musun, bu bana çok az keder veriyor; ben yalnız senin yüzünü görebileyim, bir sultan kadar bahtiyarım.

Hattâ sen benden nefret ediyorsun, nefret ediyorsun, küçücük kızıl dudakların böyle diyor; fakat sen yalnız onları bana öpmek için uzat, ben bununla müteselli olurum, yavrucuğum.

13

Ah, yemin etme ve yalnız öp! Ben hiçbir kadın yeminine inanmıyorum. Sözlerin tatlı, fakat dudaklarından aldığım öpücükler daha tatlı! Ben onları alıyorum ve onlara inanıyorum, sözler boş seslerden ve dumanlardan ibaret.

* * *

Ah, yemin et, sevgilim, boyuna yemin et, yalmz sözden ibaret olsa dahi bunlara inanıyorum! Başımı senin göğsüne koyduğum zaman bahtiyar olduğuma ve beni ebedî olarak, hattâ daha fazla sevdiğine inanıyorum.

14

Sevgilimin gözleri için en güzel şarkılar yazdım. Sevgilimin küçücük ağzı için en mükemmel terzinler meydana getirdim. Kalbimin en sevgilisinin yanacıkları için en yüksek stanslar yaptım. Ve eğer sevdiceğimin bir kalbi olsaydı onun için de güzel bir sone yazacaktım.

15

Dünya sersemdir, dünya kördür ve günden güne daha mânasız oluyor! Dünya senden bahsediyor, güzel yavrucuğum! Senin karakterin hiç iyi değilmiş.

Dünya sersemdir, dünya kördür, ve seni hiçbir zaman anlıyamıyacak; o, senin öpücüklerinin ne kadar tatlı olduğunu ve ne bahtiyar edici bir ateşle insam yaktığım bilmiyor.

16

Sevgilim, bugün bana söylemelisin : Ağır yaz günlerinde şairin kafasından doğan bir hayal değil misin?

Fakat hayır, böyle bir küçük ağız, böyle büyülü ışık saçan gözler, bu kadar tatlı ve sevimli bir çocuk... şair bunu yaratamaz.

Şairin muhayyilesi bazilikler, yarasalar, ejderhalar ve canavarlar gibi müthiş masal hayvanları yaratabilir.

Fakt sen ve senin hainliğin, ve senin sevimli yüzün, ve sahte mâsum bakışın... Bunlar şair eseri olamaz.

17

Sevgilim, güzellik parıltısı içinde dalga köpüklerinden doğan tanrıça gibi ışık saçıyor, zira bir yabancı adamın nişanlısı olmakla bahtiyardır.

Kalbim, kalbim, çok sabırlı kalbim, bu hiyanetinden dolayı onu ayıplama; tahammül et, tahammül et, ve sevimli sersemin yaptığım mâzur gör.

18

Kalbim parçalansa dahi şikâyet etmem, ey ebediyen kaybolan sevgilim, şikâyet etmem! Elmas parıltıları içinde ışık saçmana rağmen kalbinin gecesine hiçbir şule düşmüyor.

Ben bunu çoktan biliyorum. Seni rüyada gördüm ve kalbinin içindeki geceyi farkettim, ve kalbini kemiren yılanı gördüm, sevgilim, senin ne kadar zavallı olduğunu gördüm.

19

Evet, sen zavallısın ve ben şikâyet etmiyorum; Sevgilim, her ikimiz de zavallıyız! Ölüm hasta kalbimizi durduruncaya kadar, sevgilim, her ikimiz de böyle zavallı kalacağız.

Ağzının etrafında uçan istihzanın farkındayım. Gözlerinin kibirle parladığını ve göğsünü kabartan gururu görüyorum... Bununla beraber gene zavallısın, benim gibi zavallı.

20

Trompet gümbürtüleri flüt ve keman seslerine karışıyor; kalbimin en sevgilisi düğün havaları içinde dansediyor.

Bu öyle bir kaval ve pavka çınlayışı ve yayılışı ki içinde melekler hıçkırıyor ve inildiyor.

21

Demek bunca zaman senin kalbine sahip olduğumu tamamiyle unuttum; senin o tatlı, o sahte, o küçük kalbine... Ah, dünyada ondan daha tatlı ve daha sahte hiçbir şey olamaz.

Demek sen aşkı ve ıstırabı unuttun, benim kalbimi birlikte ezen aşkı ve ıstırabı. Aşk ıstıraptan daha mı büyüktü, bunu bilmiyorum, yalnız şunu biliyorum ki her ikisi de büyüktüler.

22

Eğer, çiçekler, bu küçükler, benim kalbimin ne kadar derinden yaralandığını bilseler, ıstırabımı gidermek için benimle birlikte ağlarlardı.

Eğer bülbüller benim nasıl kederli ve hasta olduğumu bilseler neşeyle çınlayan kuvvet verici şarkılar söylerlerdi.

Ve eğer altın yıldızlar acımı bilseler göklerinden koparak gelir ve bana avutucu sözler söylerlerdi.

Fakat bütün bunlar benim derdimden anlamazlar, onu yalnız bir kişi bilir. Zira o bizzat beni yaralamış, benim kalbimi yırtmıştır.

Güller neden bu kadar solgun, oh! sevgilim, söyle, neden? Yeşil çimenler içinde menekşeler niçin bu kadar sessiz?

Çayırkuşu havada niçin bu kadar yanık bir sesle ötüyor? Güzel kokulu çiçeklerden niçin bir ölü nefesi yükseliyor?

Güneş çayırlar üzerinde neden bu kadar donuk ve mahzun pırıldıyor? Toprak neden böyle kara ve kasvetli?

Ben kendim de neden bu kadar hasta ve gamlıyım, aziz sevdiceğim, söyle? Oh, söyle, benim kalbimin en sevgilisi, beni niçin terkettin?

24

Sana pek çok şeyler anlattılar ve çok şikâyet ettiler; fakat benim kalbimi yakan şeyi söylemediler.

Yüksek tavırlar aldılar ve acınarak başlarını salladılar; bana kötü dediler ve sen hepsine inandın.

Bununla beraber en kötü şeyi göremediler; o en kötü ve en mânasız şeyi ben gizlice içimde saklıyordum.

25

Ilhamur çiçekleri pırıldıyordu, bülbül ötüyordu, güneş bir dost yüzüyle gülüyordu; bu sırada sen beni öptün ve bana sarıldın, beni kabaran göğsünde sıktın.

Yapraklar dökülüyordu, karga acı acı bağırıyordu, güneş kasvetli bakışlarla görünüyordu. Bu sırada biz birbirimize soğuk soğuk "Allahaısmarladık" dedik ve sen beni reveransların en kibariyle kibarcasına selâmladın.

26

Birbirimize karşı çok sevgi duyguları taşıdık, bununla beraber çok iyi geçindik. Çok kereler karı kocalık oynadık, fakat kavga etmedik ve birbirimizi dövmedik. Birlikte güldük, eğlendik ve şefkatle öpüştük, kucaklaştık. Nihayet çocuk zevkiyle ormanlarda derelerde saklambaç oynadık ve okadar iyi saklandık ki bir daha birbirimizi hiçbir zaman bulamadık.

27

Sen bana karşı sadakatlerin en devamlısını gösterdin ve benimle daima alâkadar oldun, sıkıntılı ve kuruntulu zamanlarımda bana teselli saçtın.

Bana yiyecek içecek verdin, para buldun, çamaşır tedarik ettin, seyahat pasosu aldın.

Aziz sevgilim! Tanrı da seni böyle uzun zaman sıcaktan ve soğuktan korusun, ve bana yapılan iyilikleri sana hiçbir zaman nasip etmesin.

28

Toprak uzun zamandanberi hasis davramyordu, Mayıs gelince cömert oldu. Artık herşey gülüyor, coşuyor ve hayattan zevk alıyor, fakat ben gülmeğe muktedir olamıyorum.

Çiçekler açılıyor, çanlar çınlıyor, kuşlar efsanelerdeki gibi konuşuyorlar; fakat benim içim konuşmak istemiyor ve herşeyi kasvetli görüyorum.

Kalabalık beni sıkıyor, hattâ dostlar, sevimli dostlar bile... Bütün bunların sebebi şu ki benim tatlı sevgilime, o tatlı ve sevimli sevgilime Madam diyorlar.

29

Ben boyuna yabancı ellerde dolaşarak hülyalarla vakit geçirirken zaman sevgilime çok uzun göründü, bir düğün elbisesi diktirdi ve nişanlı olarak enayi gençlerin en enayisini şefkatli kollarla kucakladı.

Sevdiceğim çok güzel ve çok sevimlidir, tatlı yüzü hâlâ gözümün önünde duruyor; o menekşe gözler, o gül yanacıklar daima çiçekleniyor ve parlıyor. Böyle bir sevgiliden ayrılabilişim enayiliklerimin en büyüğü olmuştur.

30

O sevgili gözlerin mavi menekşeleri, yanacıkların kızıl gülleri, küçücük ellerin beyaz zambakları gittikçe açılıyor ve açılıyor, yalnız o kalbceğiz kuru.

31

Dünya çok güzel, gök masmavi, havalar çok tatlı ve çok ılık esiyor; parlak çayırlar üzerinde çiçekler göz kırpıyor ve çiy içinde kıvılcımlanıyor, nereye baksam insanlar zevk ve saadet içinde... Fakat ben ölmüş bir sevgiliye sarılarak mezar içinde yatmak istiyorum.

32

Güzel sevgilim, sen mezara, karanlık mezara girdiğin zaman ben de senin yanına inmek ve sana sarılmak istiyorum.

Seni, hareketsiz, soğuk ve soluk halinle çılgıncasına öper, sarar ve sıkarım. Hazdan bağırır, titrer, tatlı tatlı ağlar ve kendim de bir ceset haline girerim.

Gece yarısı olunca ölüler kalkar, dumanlı kümeler halinde dansederler; biz ikimiz mezarın içinde kalırız, ben senin kollarında yatarım.

Ölüler dirilir, hesap günü onları azaba ve zevke çağırır; biz ikimiz hiçbir şeye aldırmaz ve birbirimize sarılarak yatarız.

33

Bir çam ağacı şimalde çıplak bir tepe üzerinde tek başına yükseliyor. Uykuya dalıyor; kar ve buz onu beyaz bir örtü ile kaplıyor.

Çam ağacı, uzak doğu ülkelerinde kavrulan kayalıklar üzerinde tek başına sessizce yamp yakılan bir fidanı tahayyül ediyor.

34

(Baş)

Ah, ne olur, ben sadece sevgilinin ayaklarını üzerine koyduğu bir iskemle olsaydım! Kafama ayaklariyle nekadar çok vursa gene şikâyet etmezdim.

(Kalb)

Ah, ne olurdu, onun iğnelerini batırdığı küçük bir yastık olsaydım! Bana nekadar çok iğne batırsa bu darbelerden okadar haz duyardım.

(Şarkı)

Ah, ne olurdu, saçını kıvırmak için kullandığı kâğıt parçası olaydım, içimde yaşıyan ve nefes alan şeyi gizlice onun kulağına fısıldardım.

35

Sevgili benden uzaklaşalı gülmeyi tamamiyle unut-

tum. Birçok kimseler soğuk şakalar yapıyorlar, fakat gülmek elimden gelmiyor.

Onu kaybedelidenberi ağlamayı da kaldırdım; kalbim acıdan neredeyse parçalanıyor, fakat ağlıyamıyorum.

36

Büyük ıstıraplarımdan küçük şarkılar yaptım; çınlayan kanatlarını açarak onun kalbine doğru uçuştular.

Sevgiliye giden yolu buldular, fakat geri döndüler ve sızlandılar, feryat ettiler ve onun kalbinde gördüklerini söylemekten çekindiler.

37

Burjuvalar Pazar elbiseleriyle ormanlarda ve kırlarda geziniyorlar; hazdan bağrışıyorlar, oğlaklar gibi sıçrıyorlar ve güzel tabiatı selâmlıyorlar.

Her şeyin ne güzel çiçeklendiğine kamaşan gözlerle bakıyorlar; kulaklarını dikerek serçelerin şarkısını dinliyorlar.

Fakat ben odanın pencerelerini siyah perdelerle kapıyorum; ve hayaletlerim bana bir gündüz ziyareti yapıyorlar.

Eski sevgi ölüm âleminden çıkarak görünüyor; yanıma gelip otururak ağlıyor ve kalbimi yumuşatıyor.

38

Unutulmuş zamanların birçok hayalleri mezarların-

dan çıkarak yükseliyor ve vaktiyle senin muhitinde nasıl yaşadığımı gösteriyor.

Gündüzün hülya içinde sendeliyerek bütün sokakları dolaşıyordum, herkes bana hayretle bakıyordu, o kadar durgun ve kederli idim.

Gece daha iyi olurdu, sokaklar boş bulunuyordu; ben ve gölgem sükût içinde beraber dolaşıyorduk.

Akseden ayak sesleriyle köprü üzerinden geçiyordum; ay bulutların üzerinden çıkıyor ve vakur bir yüzle beni selâmhyordu.

Senin evinin önünde duruyordum, gözlerimi yukarıya dikiyor, pencereden ayrılmıyordum... Kalbimde büyük bir acı duyuyordum.

Biliyorum: Birçok defalar pencereden aşağı baktın ve beni ay ışığında yükselen bir sütun gibi gördün.

39

Bir genç, bir kızı seviyormuş, bu kız başka birisine gönül vermiş; o başkası da bir diğerini sevmiş ve onunla evlenmiş.

Kız kızarak karşısına çıkan ilk münasip adama varmış; genç bundan çok müteessir olmuş.

Bu eski bir hikâyedir, fakat daima yeni olarak kalır; ve kimin başına gelirse kalbini parçalar.

40

Bir zamanlar sevgilimin söylemiş olduğu güzel şarkı-

nın çınladığını duydum mu çılgın ıstırapların tazyikiyle göğsüm parçalanacak oluyor.

Derin bir arzu beni dağ başlarına sevkediyor; orada büyük ıstırabım gözyaşları halinde eriyor.

41

Rüyamda ıslak ve soluk yanaklı bir kıral kızı gördüm; yeşil ıhlamurlar altında oturarak sevgiyle birbirimize sarıldık.

— Babanın tahtını ve altın asâsını istemem, elmaslı tacını istemem, ey güzel kız, yalnız seni isterim.

Bana şöyle dedi :

— Bu olamaz, ben mezarda bulunuyorum ve sana yalnız geceleri geliyorum, çünkü seni çok seviyorum.

42

Sevdiceğim, seninle beraber hafif bir sandalda teklifsizce oturuyorduk. Gece sakindi ve biz geniş deniz üzerinde ilerliyorduk.

Ay ışığında ruhlar adası, o güzel ada, hulyalar içinde uzanıyordu; orada güzel sesler yükseliyor ve bulutlu bir dans dalgalanıyordu.

Sesler gittikçe güzelleşiyor, ve dans dalgaları yayılıp çalkalanıyordu; fakat biz apaçık deniz üzerinde mahzun mahzun onun önünden geçtik.

43

Eski masallar içinden bir beyaz elle bana işaretler

yapılıyor; oradan bir büyü diyarının sesleri ve şarkıları geliyor:

Orada altın akşam ışıkları içinde büyük çiçekler soluyor ve şefkatli nişanlı çehreleriyle birbirlerine bakıyorlar...

Orada bütün ağaçlar konuşuyor ve koro halinde şarkı söylüyorlar, çoşkun kaynaklar dans şarkıları gibi çağlıyor...

Hiç işitmediğin sevgi makamları okadar güzel çınlıyor ki fevkalâde tatlı bir arzu seni tatlı bir şekilde sarıyor.

Ah, oraya gidebilsem, orada kalbimi dinlendirebilsem ve bütün ıstıraplardan kurtularak ferah ve mesut olsam.

Heyhat! Bu haz ve zevk diyarını boyuna rüyada görüyorum ve sabah güneşi doğunca boş köpükler gibi sönüp dağılıyor.

44

Ben seni sevdim ve hâlâ da seviyorum! Bütün dünya üstümüze yıkılsa enkaz arasından gene benim aşkımın alevleri yükselecektir.

45

Parlak bir yaz sabahı bahçede geziniyorum. Çiçekler konuşuyor ve fısıldaşıyor, fakat ben, ben sessiz dolaşıyorum.

Çiçekler konuşuyor ve fısıldaşıyor ve bana acıyarak bakıyorlar :

— Solgun ve mahzun adam, bizim kız kardeşimize karşı kötü davranma!

46

Benim aşkım yaz geceleri anlatılan acıklı bir masal gibi hazin güzelliği içinde pırıldıyor :

Büyülü bir bahçede iki sevgili yalnız ve sessiz dolaşıyorlar, bülbüller ötüyor, titrek ay ışığı her yana yayılıyor.

Genç kız bir heykel gibi sakin duruyor, şövalye onun dizlerine kapamyor. O sırada sihirli ülkeler sahibi olan dev geliyor, kız korkarak kaçıyor.

Şövalye kanlar içinde yere yıkılıyor, dev sendeliyerek geri dönüyor...

Ben mezara girdiğim zaman bu masal bitmiş olacak.

47

Bazıları sevgileriyle, bazıları da nefretleriyle beni azap içinde kıvrandırdılar ve kızgınlıktan mosmor ettiler.

Bazıları sevgileriyle, bazıları da nefretleriyle ekmeğimi zehirlediler ve bardağıma zehir döktüler.

Fakat o, beni en çok kıvrandıran, en çok kızdıran, ve en çok kederlendiren, bana karşı hiç nefret beslemedi ve beni hiç sevmedi.

48

Sıcak yaz senin yanacıklarının üzerinde, soğuk kış senin küçücük kalbinin içindedir.

Ey benim çok sevdiğim, bu halin değişecek! Kış yanaklarının üzerinde ve yaz kalbinde olacak.

49

İki sevgili ayrılırken birbirlerine ellerini uzatırlar, ağlamağa ve boyuna içlerini çekmeğe başlarlar.

Biz seninle ağlamadık, içimizi çekerek ah ve of demedik! Gözyaşları ve feryatlar sonra oldu.

50

Çay masasına oturdular, içtiler ve uzun uzadıya aşktan bahsettiler. Baylar estetik gözüyle bakıyor, bayanlar içten duygularla hareket ediyorlardı.

Sıska saray müşaviri "aşk platonik olmalıdır" dedi. Karısı müstehziyane gülümsedi, bununla beraber içini çekerek "ah" dedi.

Papaz ağzım genişçe açtı : "Aşk fazla maddî olmamalıdır, aksi takdirde sıhhate zarar verir." Genç kız fısıldadı : "Nasıl olur?"

Kontes üzgün bir tavır aldı : "Aşk bir tabiî duygudur!" ve çay fincanını nezaketle barona uzattı.

Masada bir yerceğiz daha vardı; güzel sevgilim, orada sen eksiktin. Benim hazinem, kimbilir aşkından ne güzel bahsedecektin.

51

Benim şarkılarım zehirlidir... başka türlü nasıl olabilirdi? benim bahar çağıma sen zehir saçtın.

Benim şarkılarım zehirlidir... başka türlü nasıl olabilirdi? kalbimde birçok yılanları ve seni taşıyorum, sevgilim.

52

Eski rüyamı tekrar gördüm : Bir Mayıs gecesiydi, ihlamur ağaçları altında oturuyor ve ebedî sadakat yeminleri ediyorduk.

Yemin üzerine yemin ediyor, gülüşüyor, konuşuyor ve öpüşüyorduk; yeminimi unutmayım diye benim elimi ısırdın.

Ah, berrak gözlü sevdiceğim! Güzel ve yırtıcı sevdiceğim! Yemin yerinde idi, ısırış abesti.

53

Dağın tepesinde duruyorum ve hislerime kapılmış bir hal alıyorum. Binlerce defa "Ne olurdu, bir küçük kuş olsaydım!" diye inliyorum.

Eğer bir kırlangıç olsaydım, yavrucuğum, hemen sana doğru uçardım ve pencerenin bulunduğu yerde bir yuvacık yapardım.

Eğer bir bülbül olsaydım, yavrucuğum, gene hemen sana doğru uçar ve geceleyin yeşil ıhlamur üzerinden sana şarkı söylerdim.

Eğer bir kanarya olsaydım, hemen senin kalbinin üzerine konardım; sen kanaryaları seviyorsun ve onların dertlerine çare buluyorsun.

54

Arabam neşeli ormanlar ve güneş ışıkları altında büyülü pırıltılar saçan çiçekli vadiler arasında ilerliyor.

İçinde oturuyorum, dalıp tahayyül ediyorum ve sevgilimi düşünüyorum; bu sırada üç hayal arabanın içine doğru başlarını eğerek beni selâmlıyor.

Zıphyarak hem alaycı hem de ürkek tavırlarla suratlarım buruşturuyorlar, gölgeler gibi oynaşıyorlar, gülüşüyorlar ve kaçışıyorlar.

55

Rüyamda senin mezarda yattığını görerek ağladım. Uyandım gözyaşları hâlâ yanaklarımdan aşağı akıyordu.

Rüyamda senin beni terkettiğini görerek ağladım. Uyandım ve uzun zaman gene acı acı ağladım.

Rüyamda senin bana sadık kaldığını görerek ağladım. Uyandım. Gözyaşlarım, hâlâ ırmak gibi çağlıyor.

56

Her gece rüyamda seni görüyorum : Beni sevgi ile selâmlıyorsun, ağlayıp hıçkırarak sevgili ayaklarına kapanıyorum.

Sen bana melânkolik bir gözle bakıyor ve sarışın başım sallıyorsun; gözlerinden inci gibi gözyaşı damlaları süzülüyor.

Bana yavaşça mahrem bir söz söylüyorsun ve bir servi dalı veriyorsun. Uyanıyorum : Dal kaybolmuş ve sözleri unutmuşum.

57

Bir sonbahar gecesi, hışırtılar, iniltiler, rüzgâr ve yağmur... Benim zavallı korkak yavrucuğum acaba şimdi nerede?

Onu görüyorum : Kimsesiz bir odada pencereye dayanmış; gözleri yaşla dolu, hareketsizce geceye bakıyor.

58

Sonbahar rüzgârı ağaçları sarsıyor, gece soğuk ve nemli; boz bir mantoya sarınarak yalnız başına atla ormandan geçiyorum.

Ben ilerledikçe düşünceler de önümde ilerliyor; beni yavaşça ve sevinçle sevgilimin evine götürüyorlar.

Köpekler havlıyor, uşaklar mum ışıklarıyla görünüyor; mahmuz şıkırtılariyle merdivenlere koşuyorum.

Halı döşenmiş ışıklı salon sıcak ve kokulu, orada sevgili beni bekliyor... Kollarına atılıyorum.

Rüzgâr yapraklar arasında fısıldıyor ve çam ağaçları söyleniyor :

— Çılgın atlı, bu çılgıncasına rüyanla sen ne yapacaksın?

59

Bir yıldız ışıklı göklerinden ayrılarak aşağı akıyor. Oradan düştüğünü gördüğüm aşk yıldızlarıdır.

Elma ağacından küme küme yapraklar ve çiçekler

dökülüyor, muzip rüzgârlar eserek onlarla oyun oynuyor.

Gölde kuğu ötüyor, süzülerek sağa sola gidip geliyor ve ötüşünü gittikçe azaltarak suların mezarına dalıyor.

Ortalık sessiz ve karanlık! Yaprağı ve çiçeği yel aldı, yıldız çıtırdıyarak dağıldı ve kuğunun şarkısı söndü.

60

Rüyalar tanrısı beni büyük bir saraya götürdü, orada ağır büyülü kokular, ışık pırıltıları ve muhtelif insanlardan mürekkep bir kalabalık dolambaçlı ve gizli odalara dağılıyordu. Kül kesilen bu kiltle ihtilâçlı ellerle ve korku iniltileriyle çıkış kapısını arıyordu. Kalabalık arasında genç kızlar ve şövalyeler görünüyordu, ben de bu dalga içine sürüklendim.

Fakat ansızın kendimi yapayalnız buldum, etrafıma bakınarak kalabalığın ne çabuk dağılabildiğine hayret ettim : tek başıma ilerledim, koştum, garip dolambaçlı yerlere girdim. Ayağım kurşun kesildi, kalbimde korku ve ıstırap, ebediyen çıkacak bir kapı bulamıyacağımı zannettim. Nihayet son kapıya geldim; dışarı çıkacaktım... Ah, Tanrım, orada kim duruyor?

Kapıda duran sevgilimdi, dudakları etrafında ıstırap, alnında endişe vardı. Eliyle bana geri dönmemi işaret etti; beni bir tehlikeden mi haberdar ediyor, yoksa kızıyor mu, anlıyamadım. Aynı zamanda gözlerinden tatlı bir ışık çıkıyor, kalbimde ve beynimde şimşekler çaktırtıyordu. Böylece sert ve garip, aynı zamanda sevgi dolu bir gözle yüzüme bakınca uyandım.

61

Sessiz ve soğuk bir gece yarısı; sızlanarak ormanda dolaşıyordum. Ağaçları uykudan uyandırdım; acıyarak başlarını salladılar.

62

Kendini öldüreni dört yol ağzına gömerler; orada bir mavi çiçek biter, bir günahkâr çiçeği.

Dört yol ağzında durmuş içimi çekiyordum; gece soğuk ve sakindi. Günahkâr çiçeği ay ışığı altında yavaşça sallanıyordu.

63

Ey sevgilim, gözlerinin nuru bana ışık saçmıyalıdanberi nerede bulunsam derin ve kesif bir kasvet etrafımı karartıyor.

Tatlı aşk yıldızının altın ışığı benim için artık sönmüştür. Ayakucumda uçurum açılıyor... Al beni içine, ey ezelî gece!

64

Geceler gözlerimin üzerinde, kurşun ağzımın içine döşeli donmuş bir kalb ve dimağla mezarın dibinde yatıyordum.

Bu uykum ne kadar sürdü, söyliyemem; uyandım ve mezarıma vurulduğunu duydum :

— Heinrich, kalkmıyacak mısın? Ebedî günün şafağı söküyor, ölüler dirildiler, sonrasız saadet başlıyor.

— Sevgilim kalkamıyorum, her zamanki gibi gene körüm, ağlamaktan gözlerim tamamiyle söndü.

— Heinrich, seni öperek geceyi gözlerinden sileceğim; melekleri ve göklerin parlaklığım göreceksin.

— Sevgilim kalkamıyorum, acı bir sözle kalbimde açtığın yara hâlâ kamyor.

— Heinrich elimi yavaşça kalbinin üzerine koyarım; o zaman artık kanamaz, bütün ıstırapları diner.

— Sevgilim kalkamıyorum, başım da gene kanıyor; seni benim elimden aldıkları zaman kafama bir kurşun sıkmıştım ya.

— Heinrich, saçlarımla başının yarasım sararım ve akan kanı geri çevirerek başını iyileştiririm.

O kadar tatlı ve öyle sevimli yalvarıyordu ki mukavemet edemedim; kalkmak ve sevgilimin yanına gitmek istedim.

Hemen yaralarım açıldı, müthiş bir kuvvetle başımdan, göğsümden oluk gibi kan boşandı ve işte... uyandım.

65

Eski acı şarkıları, kötü ve abus rüyaları artık gömelim, büyük bir tabut getirin.

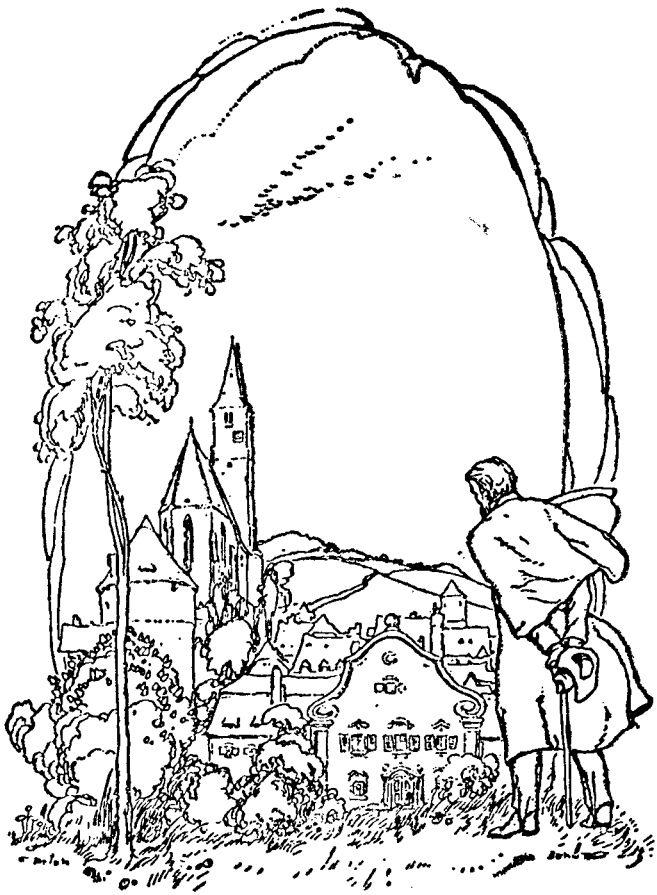
İçine birçok şeyler koyacağım, fakat ne olduklarını henüz söyliyemem; tabut Heindelberg fıçısmdan daha büyük olmalıdır.

Kalın ve sağlam hatillerden yapılmış bir de sedye bulun; o da Mainz köprüsünden daha uzun olsun.

Bana on iki tane de dev bulun ki Rhein üzerindeki Kolonya Kilisesinin Aya Kristf'undan daha kuvvetli olsun.

Bunlar tabutu taşıyacaklar ve denize indireceklerdir, zira böyle büyük bir tabut büyük bir mezar ister.

Biliyor musunuz, tabut neden bu kadar büyük ve bu kadar ağır olacak? İçine aşkımı ve ıstırabımı da koyacağım.

Dönüş

(1823 - 1824)

1

Vaktiyle tatlı bir çehre benim kapkaranlık hayatıma ışık saçıyordu; bugün o tatlı çehre kayboldu, dört yanım gece ile kaplı.

Çocuklar karanlıkta kaldıkları zaman ruhları sıkılır ve endişelerini gidermek için yüksek sesle şarkı söylerler.

Ben de bir çılgın çocuğum, karanlıkta şarkı söylüyorum; şarkılarım neşe ile çınlamıyorsa da beni sıkıntıdan kurtarıyor.

2

Bilmem, bu kadar kederli oluşum neden ileri geliyor; eski zamanlardan kalma bir masal hiç aklımdan çıkmıyor.

Hava serin, sular kararıyor ve Rhein rahatça akıyor; dağın tepesi batan güneşin ışıkları içinde parıldıyor.

Yukarda harikulâde güzel bir genç kız oturmuş, saçlarını tarıyor, üzerindeki mücevherlerden altın ışıkları saçılıyor.

Saçlarını altın tarakla tarıyor ve bir yandan da şarkı söylüyor; garip ve kuvvetli bir melodi yükseliyor.

Bu âhenk küçük bir gemideki gemiciyi hain ıstıraplarla sarıyor; gemici önündeki kayalıkları görmüyor, yalnız yükseklere bakıyor.

Zannedersem dalgalar nihayet gemiyi de gemiciyi de yutuyor; ve bunu şarkılariyle Lorelei yapıyor.

5

Gece nemli ve fırtınalı, gök yıldızsız; ormanda hışırdıyan ağaçlar altında sessiz dolaşıyorum.

Uzakta bekçi kulübesinde küçük bir ışık titriyor; ona doğru gitmek istemiyorum, içerisi kasvetli görünüyor.

Orada gözleri kör bir büyükanne meşin koltuğuna oturmuş, bir heykel gibi hareketsiz ve soğuk durur ve bir tek kelime bile söylemez.

Orman bekçisinin kızıl saçlı oğlu homurdanarak gidip gelir ve tüfeğini duvara çarparak acı bir alayla kızgın kızgın güler.

Çıkrık başında bir güzel kız ağlar ve ipliğini gözyaşlariyle ıslatır; babasının köpeği inliyerek ayak ucuna büzülür.

6

Yolculuğum esnasmda ansızın sevgilimin ailesine tesadüf ettiğim zaman küçük kız kardeşi, annesi ve babası beni tamyarak sevinçle karşıladılar.

Vaziyetimi sordular ve hemen hiç değişmemiş olduğumu, yalnız yüzümün solgunlaştığını söylediler.

Ben de halaları, teyzeleri ve onların çocuklarını ve daha birçok mânasız ahbapları, tatlı tatlı havhyan küçük köpeği sordum.

Bilvesile evlenmiş bulunan sevdiğimi de sordum; bana bir dost sevgisiyle loğusalık halinde olduğu cevabını verdiler.

Ben de dostça tebrik ettim ve kekeliyerek benim tarafımdan kendisine çok çok samimî selâmlar götürülmesini nazikâne söyledim.

Bu sırada küçük kızkardeşi bağırarak minimini güzel köpeğin büyüdüğünü, kuduz olduğunu ve kendisini Rhein'a attıklarını anlattı.

Küçük kız, bilhassa gülerken, tıpkı sevdiğime benziyor; onun gözleri de aynen beni bedbaht eden gözler gibi.

7

Balıkçı kulübesi yanında oturmuş denizi seyrediyorduk; akşam sisleri yükseliyordu.

Deniz fenerinin ışıkları birer birer yandı, ve uzak enginlerde bir gemi göründü.

Fırtınadan, deniz kazalarından, gemicilerin hayatından, ve gök ile su, korku ile sevinç arasında nasıl yaşadıklarından bahsediyorduk.

Uzak sahilleri, cenubu, şimali, tuhaf milletleri ve onların garip âdetlerini konuşuyorduk.

Ganj kıyıları kokular ve ışıklar içindedir, orada dev gibi ağaçlar yetişir; güzel ve sakin insanlar lotus çiçekleri önünde diz çökerler.

Laponyada küçük, geniş ağızlı, yassı kafalı, kirli insanlar vardır; ateşin etrafına çökerek balık pişirir, bağırır, ulurlar.

Kızlar derin derin dinliyorlardı, bir müddet sonra herkes sustu; gemi artık görülemiyordu, ortalık tamamiyle kararmıştı.

8

Güzel balıkçı kızı, sandalını sahile çek; yanıma gel ve yere otur, seninle elele konuşalım.

Başçağızını benim kalbime koy ve o kadar fazla korkma, her gün vahşî denize kendini korkusuzcasına nasıl salıveriyorsun.

Benim kalbim de aynen denizdir, fırtınası, meddi, cezîri vardır; ve derinliklerinde birçok güzel inciler bulunur.

11

Fırtına bir dans havası çalıyor, ıslık çalıyor, inliyor ve gürlüyor; hayda! küçük gemi ne güzel zıplıyor! gece hırçın ve zevkli.

Çoşan deniz canlı bir dağ silsilesi teşkil ediyor; ötede bir siyah uçurum açılıyor, beride beyaz bir kule göklere yükseliyor.

Kulübelerden bağırışlar, çığlıklar, dualar, çınlıyarak yükseliyor; ben gemi direğine kuvvetle sarılıyorum ve içimden "evde olsaydım" diyorum.

12

Akşam oluyor, deniz sisle örtülüyor, dalgalar esrarlı bir sesle fısıldaşıyor, bu sırada beyaz bir şey yükseliyor.

Deniz kızı dalgalar arasından çıkıyor ve sahile gelerek benim yanıma oturuyor; beyaz göğüsleri tül elbiselerin içinde fışkırıyor.

Beni kucaklıyor ve sıkıyor ve neredeyse canımı acıtıyor ...

— Güzel su presi, beni çok fazla sıkıyorsun!

— Seni kollarım arasına alıyorum ve kuvvetle sıkıyorum; sana sarılarak ısmmak istiyorum, akşam çok soğuk.

Ay hülyalı bulutlar üzerinden gittikçe daha solgun bakıyor ...

— Güzel su perisi, senin gözlerin dumanlamyor ve yaşarıyor!

— Dumanlanmıyor ve yaşarmıyor, benim gözlerim yaşlı dumanlıdır, çünkü denizden çıkarken gözümde bir damla su kaldı.

Martılar acı acı haykırıyor, deniz gürliyerek kayalalara çarpıp dağılıyor...

— Senin kalbin çılgıncasına çarpıyor, güzel su perisi!

— Benim kalbim çılgıncasına çarpıyor, çılgıncasına çarpıyor, çünkü, ey sevgili insan, seni anlatılmaz bir şekilde seviyorum.

13

Sevgili yavrucuğum, sabahleyin senin evinin önünden geçtiğim zaman, eğer seni pencerede görürsem içimi sevinç kaplıyor.

Koyu kumral gözlerinle beni inceden inceye süzerek sorar gibi bakıyorsun:

— Ey yabancı, hasta adam, kimsin ve nen var?

"Ben bütün Alman ülkelerinde tanılmış bir alman şairiyim; en yüksek isimler sayıldığı zaman benimki de zikredilir.

Nem mi var, yavrucuğum? Alman yurdunda birçok kimselerde bulunan şey. En hain ıstıraplar sayıldığı zaman benimki de anılır.

14

Engin deniz akşamın son ışıkları içinde pırıldıyordu; münzevi balıkçı kulübesi yanında yalnız ve sessiz oturuyorduk.

Sisler yükseliyor, sular kabariyor, martılar öteye beriye uçuşuyordu; senin sevgi dolu gözlerinden yaşlar dökülüyordu.

Gözyaşlarının ellerin üzerine düştüğünü gördüm ve diz çöktüm; bunları içerek beyaz ellerini dudaklarımla kuruttum.

O andanberi vücudüm yanıyor ve kalbim ihtilâçlar içinde kıvranıyor... Tekinsiz kadın beni gözyaşlariyle zehirledi.

Selâm sana, ey bir zamanlar sevgilimi kucağında taşıyan, büyük ve esrarlı şehir.

Siz, ey kuleler ve kapılar, söyleyin, benim sevgilim nerede? Ben onu size tevdi etmiştim, oradan bana bir haber vermelisiniz.

Kuleler suçsuzdur, sevgilim bavullar ve paketlerle şehri çabucak terkederken yerlerinden oynıyamazlardı.

Kapılar da öyle, hiç ağızlarını açmadan sevgilimi kaçırtan kapılar; bir kapı çılgın bir kadının istediğini daima yapar.

19

Onun bana sadakat vaadettiği salona girdim; bir zamanlar onun gözyaşlarının damladığı yerlerden yılanlar fışkırıyordu.

20

Gece sakin, yollar durgunluk içinde, benim hazinem şu evde oturuyordu; o çoktanberi şehri terketmiş bulunuyor, fakat ev aynı yerde duruyor.

Orada bir de insan duruyor, gözlerini göklere dikmiş, ıstırapla ellerini uğuşturuyor; onun yüzünü gördükçe içimi dehşet kaplıyor...

Ay ışığında kendi gölgemi görüyorum.

Ey benim her zaman beraberim, solgun arkadaşım! Vaktiyle bir hayli geceler beni bu yerde kıvrandırmış olan sevgi ıstıraplariyle ne eğleniyorsun.

21

Benim hâlâ yaşadığımı biliyorsun da nasıl rahat uyuyorsun? Gene eski kızgınlığım tutarsa artık boyunduruğumu kırarım.

Şu eski şarkıyı biliyor musun : Vaktiyle ölen bir genç geceyarısı sevgilisini mezarına getirmeğe çıkmış.

İnan bana, harikulâde güzel, harikulâde sevimli çocuk, ben yaşıyorum ve ölülerin hepsinden daha kuvvetliyim.

22

"Genç kız odasında uyuyor, ay titriyerek içeri bakıyor; dışardan dans melodileri gibi çalgı ve şarkı sesleri geliyor.

— Aşağıda benim rahatımı bozan kimdir, bir kere pencereden bakacağım. Orada bir iskelet dikiliyor ve kemanını gıcırdatarak şarkı söylüyor :

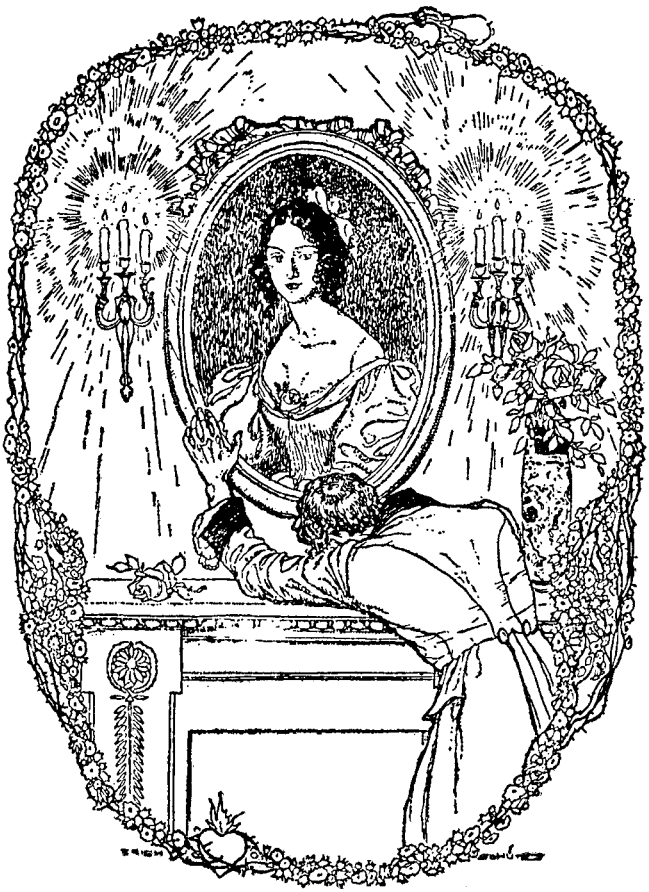
Sen bana vaktiyle bir dans vadetmiştin, sözünde durmadın, şimdi mezarlıkta balo var, gel benimle, orada dansedelim.

Genç kız hemen kapılıyor, büyülü bir kuvvet onu evden dışarı çekiyor; keman çalıp şarkı söyliyerek önünden giden iskeletin peşine takılıyor.

İskelet keman çalıyor, dansediyor, zıplıyor, kemikleriyle şıkırtılar çıkarıyor ve ay ışığı altında kuru kafasiyle boyuna selâmlar, tekinsiz selâmlar veriyor.

23

Korkulu rüyalar içinde taş kesilmiş gibi durarak onun portresine bakıyordum, sevgili çehresi tatlı tatlı canlanmağa başladı.

Dudakları etrafında hakikulâde bir tebessüm dolaştı ve gözleri keder yaşları içinde parladı.

Benim de yanaklarımdan aşağı gözyaşlarım döküldü... Ah, seni kaybettiğime hiç inanamıyorum.

24

Ben, bedbaht Atlas, omuzlarımda bir küre, bir ıstırap küresi taşımağa mahkûm, bu tahammül edilemez şeyi taşıyorum ve içimde kalbim neredeyse parçalanacak.

Ey mağrur kalb! Bunu sen kendin istedin! Sen mesut olmak istiyordun, ebediyen mesut, yahut da ebediyen bedbaht... Ve işte gururlu kalb, ebedî bedbaht oldun.

25

Yıllar gelip geçiyor, nesiller mezara giriyor, fakat benim kalbimdeki sevgi hiçbir zaman sönmüyor.

Seni bir kerecik daha görebilsem, önünde diz çöksem ve can vererek söyliyebilsem : Madam, sizi seviyorum!

26

Rüyamda ay hazin hazin bakıyor, yıldızlar hazin hazin pırıldıyordu; bir kuvvet beni yüzlerce fersah uzakta sevgilimin bulunduğu şehire götürdü.

Onun evinin önüne gittim, küçük ayaklarının ve eteklerinin yüzlerce defa dokunduğu merdiven taşlarını öptüm.

Gece uzunlu, gece soğuktu, taşlar çok soğuktu. Ayışığı ile aydınlanan solgun bir yüz pencereden bakıyordu.

29

Fena bir hava, rüzgâr esiyor, yağmur yağıyor, kar yağıyor; pencere önüne oturarak karanlığa bakıyorum.

Uzakta küçük bir ışık pırıldıyor ve yavaş yavaş ilerliyor; ihtiyar bir kadıncağız elinde fenerle karşı yoldan geçiyor.

Galiba un, yağ ve yumurta almış; büyük kızına çörek yapmağa gidiyor.

Kız evde koltuğa uzanmış, ışık altında uykulu gözlerini kırpıştırıyor; altın saç dalgaları tatlı yüzü üzerine dökülüyor.

30

Benim acı, sevgi ıstırapları içinde kıvrandığımı söylediler, nihayet buna kendim de başkaları gibi kuvvetle inandım.

Benim iri gözlü yavrucuğum, seni anlatılamıyacak şekilde sevdiğimi ve sevginin kalbimi kemirdiğini ben sana her zaman söyledim.

Fakat bunları yalnızca kimsesiz odam içinde söyledim ve, heyhat! senin karşına çıktığım zamanlar daima sükût ettim.

Azap melekleri dilimi tuttular; ah! İşte o azap melekleri yüzünden şimdi ben böyle bedbahtım.

31

Senin beyaz zambaktan parmaklarını bir kere daha öpebilsem, onları kalbim üzerinde sıksam ve sakin gözyaşları içinde can versem!

Senin ışıklı menekşe gözlerin gece gündüz gözümün önüne geliyor ve içim merakla kıvranıyor : Bu tatlı mavi muammaların mânası acaba nedir?

32

Senin sevgine karşı o içini hiç açmadı mı? Onun gözlerinde hiçbir zaman mukabil sevgi okumadın mı? Onun gözlerine bakarak ruhuna hiç nüfuz edemedin mi? Aziz dostum, sen bu hususlarda olan bir şeyi anlamıyacak kadar eşek değilsin.

33

İkisi de birbirini seviyordu, fakat hiçbiri ötekine sevgisini itiraf etmek istemiyordu; birbirlerine düşman gibi bakıyorlar, fakat aşktan ölmek üzere bulunuyorlardı.

Nihayet ayrıldılar ve artık birbirlerini yalnız rüyada gördüler; çoktanberi ölmüş bulunuyorlardı, fakat kendileri bunun farkında değildiler.

34

Size derdimi döktüğüm zaman esnediniz ve hiçbir şey söylemediniz; fakat vaktâki onları güzel mısralar haline getirdim, bana büyük iltifatlarda bulundunuz.

38

Yavrucuğum, biz çocuktuk, küçük ve şen iki çocuk; tavuk kümesine girerek samanlar altına saklanırdık.

Horoz gibi öterdik ve oradan geçenler,

— Ühürüüüh!

Sesini horoz ötüşü zannederlerdi.

Avlumuzda bulunan sandıkların içine halı yayar ve orayı mükemmel bir ev yapardık birlikte otururduk.

Komşunun ihtiyar kedisi ekseriya bize misafir gelirdi; ona çiroz ikram eder, önünde eğilir, kompliman yapardık.

Bu kedinin şefkat ve dostlukla hatırını sorduk; ondan sonra ayni şeyleri birçok kedilere söyledik.

Çok kere de büyük insanlar gibi uslu akıllı oturur, eski zamanlarda herşeyin ne kadar iyi olduğunu, dünyada artık sevgi, sadakat ve itimat kalmadığını, kahvenin ne kadar pahalandığını ve paranın ne kadar azaldığını söylerdik...

Çocuk oyunları ve onlarla birlikte herşey geçti gitti... Para ve dünya, zaman ve itimat, aşk ve sadakat.

41

Rüyamda sevgilimi ürkek ve endişeli bir kadın halinde gördüm : Eskiden o kadar parlak olan vücudu düşkün ve solgun .

Kolunda bir çocuk taşıyor, diğer bir çocuğun da elinden tutuyor; halinde, bakışında ve elbiselerinde sefaleti ve sıkıntısı görünüyor.

Meydanda sendeliyerek ilerlemekte iken benimle karşılaşıyor, bana bakıyor, sükûnetle ve ıstırapla ona şöyle diyorum :

— Gel benimle, evime gidelim, zira solgun ve hastasın; sana çalışıp çırpınarak yiyecek ve içecek temin edeyim.

Beraberinde bulunan çocuklara da bakar ve itina ederim, fakat herşeyden evvel sana, zavallı talihsiz çocuk, bizzat sana bakarım.

Sana seni sevmiş olduğumu hiç anlatmam, eğer ölürsen o zaman mezarın üzerinde ağlarım.

44

Artık aklımı başıma toplıyarak bütün çılgınlıklardan sıyrılmamın zamanıdır; seninle uzun zaman bir aktör gibi komedi oynadım.

Parlak kulisler eski romantik üslübunda boyanmıştı, benim şövalye *mantomun* altın çizgileri vardı, duyguların en incesini duyuyordum.

Fakat işte delicesine mânasızlıklardan güzelce sıyrılıyorum, gene de hâlâ komedi oynuyormuşum gibi kendimi bedbaht hissediyorum.

Ah Tanrım! Hissettiğimi istihza ile ve gayrişuurî olarak söylüyorum; ben can veren gladiyatör gibi kendi içimde ölümle çarpıştım.

46

Kalbim, kalbim, kendini sıkma ve kaderine tahammül et, işte gelen bahar, kışın senden aldığını geri veriyor.

Elinde kalan daha ne kadar çok şeyler var ve dünya gene ne kadar güzel! Kalbim, hoşuna giden her şeyi, herşeyi sevebilirsin!

53

Benim soluk yüzüm sana sevgi ıstırabımı göstermiyor mu? Mağrur ağzımdan bayağı bir itiraf kelimesinin çıkmasını mı istiyorsun?

Oh, bu ağız çok fazla mağrurdur, yalnız öpmeyi ve eğlenmeyi bilir; ben ıstırapla kıvrandığım halde o belki de bir istihzalı kelime söyleyiverecektir.

55

Senin yanında kalmak ve dizinin dibinde uzanmak istiyordum; sen derhal benden ayrılmak mecburiyetinde kaldın, yapılacak pek çok işlerin vardı.

Sana bütün ruhumla bağlı olduğumu söyledim; kahkaha ile gülerek bana bir reverans yaptın.

Sen benim sevgi derdimi daha fazlalaştırdın, en sonunda benden bir veda busesini bile esirgedin.

Vaziyet ne kadar kötü olursa olsun, kendimi vuracağımı zannetme! Bütün bunlar benim başımdan geçmiş bulunuyor, güzelim.

59

Uzun zaman gece gündüz düşünüp tahayyül ederek kafamı çatlattım, fakat bana karar verdiren senin sevimli gözlerin oldu.

Bugün gözlerinin tatlı ve zeki ışıkları altında bulunuyorum... Acaba bir sevgiye daha düşer miyim, bunu hiç zannetmiyorum.

60

Bu akşam onların toplantısı var, ev ışıklarla dolu. Yukarda ışıklı pencerede bir gölge kımıldanıyor...

Sen beni görmüyorsun, ben aşağıda yalnız duruyorum; karanlıklarda kalan kalbimin içini hiç görmüyorsun.

Benim kederli kalbim seni seviyor, seni seviyor ve paralanıyor; o parçalanıyor, titriyor, kanlar içinde kalıyor, fakat sen onu görmüyorsun.

61

İstedim ki bütün ıstıraplarım bir tek kelime ile ifade edilebilsin, onu şen rüzgârlara vereyim ve sevinçle alıp götürsünler.

Sevgilim, o ıstırap dolu kelimeyi sana getirirlerdi, onu her an duyar, her yerde işitirdin.

Ve geceleyin gözlerini kapıyarak uykuya dalar dalmaz benim kelimem peşinden gelir ve en derin rüyalara kadar seni takip ederdi.

62

Senin elmasların, incilerin var, bir insanın arzu edeceği herşeye ve gözlerin en güzeline maliksin.

Sevdiceğim, daha ne istersin?

Senin güzel gözlerine dair ebedî türkülerden muazzam bir ordu teşkil ettim...

Sevdiceğim, daha ne istersin?

Güzel gözlerinle bana o kadar ıstırap verdin ve beni uçuruma sürükledin...

Sevdiceğim, daha ne istersin?

63

Sevgiyi ilk tadan bir insan bedbaht ta olsa bir tanrıdır; fakat kim ki ikinci defa olarak talihsiz bir sevgiye tutulur, o ahmaktır.

Ben, işte böyle bir ahmak, karşılık görmeksizin tekrar seviyorum! Güneş, ay, yıldızlar gülüyor, ben de onlarla birlikte gülüyorum... ve ölüyorum.

64

Bana nasihat verdiler, akıl öğrettiler, beni şereflere garkettiler; sadece beklemem lâzımgeldiğini söylediler ve beni korumak istediler.

Fakat onların bütün bu korumaları esnasında, eğer mert bir adam imdadıma koşmasaydı, açlıktan ölecektim.

Mert adam! Bana yemek temin etti! Onun bu iyiliğini asla ve hiçbir zaman unutumam! Yazık ki onu alnından öpemedim! Zira bu mert adam bizzat benim.

69

Bütün gece yalnız ikimiz karanlık posta arabasında

gittik; birbirimizin kalbine yaslanarak dinlendik, güldük eğlendik.

Fakat sabah olduğu zaman, yavrucuğum, hayretler içinde kaldık! Aşk denilen o gözü bağlı seyyahi aramızda oturuyordu.

71

Evler rüyalı gölgeler gibi uzun bir sıra içinde duruyor; mantoma sıkıca bürünerek sessiz sessiz ilerliyorum.

KŞihisenin saati onikiyi çalıyor; şimdi sevgilim letafeti ve buseleriyle beni bekliyor.

Benimle birlikte yürüyen ay dostça yolumu aydınlatıyor; işte onun evinin önüne geldim, sevinçle göklere doğru bağırıyorum:

— Eski aşinâ, yolumu aydınlattığın için sana teşekkür ederim; şimdi seni terkedeceğim, artık başka tarafları aydınlat!

Ve eğer yalnızlık içinde ıstırapla inliyen bir âşık görürsen, vaktiyle beni teselli ettiğin gibi ona teselli ver.

72

Eğer bir gün benim karım olursan herkes sana gıpta eder, yüksek eğlenceler, zevkler ve neşeler içinde yaşarsın.

Titizlenip hırçınlık yapacak olursan bunlara sabırla tahammül ederim; fakat eğer şiirlerimi takdir etmezsen senden ayrılırım.

73

Başımı kar gibi beyaz omuzuna dayadım ve kalbinin arzularını yakından dinliyerek öğrendim.

Mavi elbiseli atlılar trompet sesleri içinde koşuyor ve şehirin kapısından içeri giriyor, ertesi gün kalbimin en sevgilisi beni terkedecek.

Yarın beni terkedecek olsan da bugün gene benimsin, şimdi senin güzel kollarında iki katlı mesut olacağım.

78

Sen beni pek az anladın, ben de seni çok az anladım, çamur içinde buluştuğumuz zamanlardadır ki birbirimizi derhal anladık.

87

Ölüm serin bir gecedir, hayat sıcak bir gün. Karanlık basıyor, uykum var, gündüz beni yorgun düşürdü.

Yatağımın üstünde bir ağaç yükseliyor, orada bir bülbül ötüyor; o yüksek aşkı terennüm ediyor, bunu rüyamda bile duyuyorum.

88

"Söyle, büyülü alevlerin harikulâde bir kuvvetle kalbine dolduğu zamanlarda tatlı tatlı terennüm ettiğin güzel sevgilin nerede?"

O alevler söndü, kalbim soğuk ve donuk, şu kitapcağız aşkımın külleriyle dolu bir vazodur.

Harz Seyahati

(1824)

PROLOG

Siyah elbiseler, ipek çoraplar, beyaz kibar kolluklar, tatlı konuşmalar, boyuna sarılmalar... Ah, yalnız bir de kalbleri olsaydı!

Göğüslerinde kalbleri ve aşkları, kalblerdeki sıcak aşk... Heyhat! Onların aşk ıstırabından bahseden yabancı sözleri beni öldürüyor.

Dağ başlarına çıkmak istiyorum, saf kulübelerin bulunduğu, göğsün serbestçe nefes aldığı ve hür havaların estiği dağ başlarına.

Loş çamların yükseldiği, derelerin çağladığı, kuşların öttüğü ve mağrur bulutların dolaştığı dağ başlarına çıkacağım.

Elveda! parlak salonlar, şık baylar, kibar bayanlar! Ben dağ başlarına çıkacağım ve oradan size gülerek bakacağım.

KÜÇÜK ÇOBAN

Çoban çocuğu bir kıraldır, yeşil tepeler tahtı; başı üzerinde güneş büyük ve altın bir taç.

Ayakucunda yatan koyunlar kızıl nişanlı müşfik adamlarıdır; danalar başlarını gururla kaldırarak gezen kavalyeleridir.

Oğlaklar saray oyuncularıdır; kuşlar ve inekler flütleri ve çıngıraklariyle mızıka takımıdır.

Bunlar güzel güzel çınlar ve öter, ve çağlıyanlarla çam ağaçları tatlı tatlı çağıldaşırken hükümdar uykuya dalar.

Bunların arasında nazırı köpek idarecilik yapar, ve öfkeli havlayışları etrafta çınlar.

Genç kıral uykulu gözlerle mırıldar :

— Hükümdarlık çok zor; ah, ne olur, şimdi evde kıraliçemin yanında bulunsaydım.

Kıraliçemin kolları arasında benim kırallık yapan başım rahatça dinlenir ve benim sonsuz imparatorluğum onun güzel gözleri içinde uzanır.

İLSE

Ben prenses İlse'yim ve İlsentein'da oturuyorum; gel beraber benim şatoma, orada mes'ut olacağız.

Saçımın ışıklı dalgalariyle başını sararım, ıstıraplarını unutursun, ey endişeli yoldaş!

Beyaz kollarımda, beyaz göğsüm üzerinde yatar ve eski masal zevklerinin hülyasına dalarsın.

Seni, şimdi ölmüş bulunan sevgili kayser Heinrich'i öptüğüm ve bağrıma bastığım gibi öper, bağrıma basarım.

Ölenler ölmüş bulunuyor ve yalnız yaşıyanlar yaşıyor; bense güzel ve tazeyim, kalbim sevinçle çarpıyor.

Gel benim şatoma, billûrdan şatoma. Orada kızlar ve şövalyeler dansediyor, saray adamları neş'e içinde.

İpek etekler hışırdıyor, demir mahmuzlar şıkırdıyor, cüceler trampet, keman ve boru çalıyorlar.

Kolum, vaktiyle kayser Heinrich'i sardığı gibi seni sarar... Trampet çınladığı zaman onun kulaklarını tıkardım.

Şimal Denizi

(1825 - 1826)

TAÇ GİYDİRME

Şarkılar! Benim aziz şarkılarım! Kalkın, kalkın ve giyinip kuşanın! Trampetler çınlasın, bugün kıraliçe sıfatiyle kalbime hâkim olacak olan bu genç kızı kalkan üzerinde yükseltin.

Selâm sana! Genç kıraliçe!

Gökteki güneşten parlayan kızıl bir altın koparıyorum ve ondan senin kutsal başın için bir taç öreceğim.

İçinde gece elmaslarımn parladığı ipek mavi dalgalı sema örtüsünden sana pahalı bir elbiselik kesiyorum ve merasim mantosu olarak senin şahâne omuzlarına asıyorum.

Sana muhteşem sonelerden, mağrur terzinlerden ve kibar stanslardan müteşekkil bir maiyet veriyorum, ilhamım tahtirevanımn önünde koşacak, muhayyilem sana soytarı hizmeti görecek ve gülen gözyaşları ile armalı istihzam münadilik edecek. Bizzat ben de, ey kıraliçe, işte senin önünde diz çöküyorum ve bu kıraliçelik ülkesinde senden evvel tahta çıkanın merhameten bırakmak lutfunda bulunduğu bir lokmacık kalmış dimağımı kızıl kadife yastıklar üzerinde candan bir sevgiyle sunuyorum.

GECE KULÜBEDE

Denizin incileri var, göğün yıldızları; fakat kalbimin... kalbimin... benim kalbimin de aşkı var.

Deniz ve gök büyüktür, fakat benim kalbim daha büyük; ve aşkım incilerle yıldızlardan daha güzel pırıldıyor ve ışık saçıyor.

Sen, ey küçük genç kız, benim büyük kalbime gel; kalbim ve deniz ve gök yüksek bir aşkla eriyor.

* * *

Güzel yıldızların ışıldadığı mavi gök kubbesi altında dudaklarımı sıkmak, çılgıncasına sıkmak ve coşarak ağlamak istiyorum.

Bu yıldızlar benim sevgilimin gözleridir, bin türlü ışıkla parlar ve mavi gökten beni selâmlar.

Mavi gök kubbesine karşı, sevgilimin gözleri önünde huşu ile kollarımı açar, dua eder ve yalvarırım :

Tatlı gözler, lütufkâr ışıklar, ruhuma ebedî saadet verin, beni öldürün, size ve göklere ulaşayım!

Geceleyin göklerin gözlerinden titriyen altın kıvılcımlar düşüyor ve ruhum aşkla genişliyor ve genişliyor.

Siz ey yukardaki göğün gözleri! gözyaşlarınızı ruhuma dökünüz, tâ ki ruhum ışıklı yıldız gözyaşlarına garkolsun.

* * *

Deniz dalgaları ve hülyalı düşüncelerle sallanarak kulübede loş bir köşede yatağım üzerinde uzanıyorum.

Açık pencereden yüksekteki parlak yıldızlara, tatlı sevgilimin tatlı ve sevimli gözlerine bakıyorum.

Bu sevgili ve tatlı gözler başımın üstünde uyanık duruyorlar, ışıldıyarak mavi gök kubbesinden bana göz kırpıyorlar.

Vecd içinde uzun saatler mavi gök kubbesine bakıyorum, beyaz bir bulut perdesi bu sevgili gözleri benden saklayıncaya kadar...

* * *

Dalgalar, hırçın dalgalar, hülyalı başımı dayadığım ahşap duvara çarparak dağılıyor; çağıldıyor ve yavaşça kulağıma fısıldıyorlar:

"Zavallı şaşkın! Senin kolun kısa, gökler geniştir; ve yıldızlar yükseklere altın çivilerle çakılmıştır... Hasretlerin ve feryatların boşuna, uyusan daha iyi olacak.

* * *

Rüyamda engin bir kır gördüm. Baştan aşağı sakin ve beyaz karlarla örtülü, bu beyaz karlar altında mezara gömülmüş olarak yatıyorum ve ıssız, soğuk ölüm uykusuna dalıyorum.

O yıldız gözleri gene yukardan karanlık gökten mezarım üzerine bakıyorlar, o tatlı gözler! Galip, sakin, fakat aşkla dolu, pırıldıyorlar.

KAZAZEDE

Ümit ve aşk! Hepsi yıkıldı! Ve kendim de, hırçın denizin kenara attığı bir ceset gibi sahilde uzamyorum, ıssız ve çıplak sahilde.

Önümde suların çölü dalgalanıyor, ardımda yalmz azap ve sefalet, üstümden bulutlar gelip geçiyor. Havalaların bu esmer ve şekilsiz kızları sisden kovalarla denizden su çekiyorlar, bunu zahmetle taşıyor ve taşıyorlar, sonra gene denize dökülüyorlar, hazin, can sıkıcı ve benim hayatım gibi beyhude bir iş.

Dalgalar çağıldıyor, martılar bağırıyor, eski hatıralar etrafımda uçuşuyor; unutulmuş rüyalar, solgun hayaller, ıstırap dolu bir tatlılıkla beliriyor.

Şimalde bir kadın yaşıyor, güzel, şahane güzel bir kadın. Narin servi boyu açıksaçık beyaz bir elbise içinde;

siyah gür saçları mes'ut bir gece gibi örgülerle taçlanmış başından dökülüyor, tatlı ve solgun yüzü etrafında rüyalı bir tatlılıkla çerçeveleniyor; ve tatlı, solgun yüzünden siyah bir güneş gibi büyük ve kudretli bir göz ışık saçıyor.

Ey siyah güneş, kaç kereler haz içinde senin heyecandan tutuşturan alevlerini içtim ve bu ateşle sarhoş olarak sendeleyip kaldım... O zaman yüksek bir gururla bükülen dudaklar etrafında en tatlı bir tebessüm dolaşırdı ve bu yüksek gururla bükülen dudaklar ay ışığı gibi tatlı ve gül kokusu gibi munis sözler söylerdi... Ve ruhum kanatlanır, bir kartal gibi göklere doğru uçardı.

Susun, dalgalar ve martılar! Herşey geçti gitti, ümit ve saadet, aşk ve ümit! Kazaya uğramış kimsesiz bir insan gibi yerde yatıyorum, ve yanan yüzümü nemli kumlara gömüyorum.

— SON —

HEINRICH HEINE

Heinriche Heine, Alman şairi. 1799'da Dusseldorf'ta doğdu. 1856'da Paris'te öldü. Anası babası Yahudi idi. Tam mânasıyla hür bir Alman gençliği yaratmak için edebî, siyasî, inkılâpçı yazılar yazdı. Hem ıstırap hem de istihza dolu aşk şiirleri çok yeni ve çok büyük bir tesir yaptı. Halk şiirlerinden ilham alarak birçok şarkılar yazdı. Bunlar hemen bütün Almanlar tarafından ezberlendi. Sade, güzel bir dille fevkalâde lirik fakat acı ve iğneli şiirler yazan Heine, Alman romantiklerinin en büyüğüdür. *Şarkılar Kitabı* adlı eseri en güzel yazılarını ihtiva etmektedir.

Sipariş adresi:
EDEBİYAT YAYINEVİ
P. K. 496
ANKARA